

Naturreservatet och Natura 2000-området Böda prästgård (SE0330101)

Fastställande av kombinerad skötsel- och bevarandeplan för naturreservatet och Natura 2000-området Böda prästgård (SE0330101), Borgholms kommun

Länssstyrelsens beslut

Länssstyrelsen beslutar med stöd av 3 och 17 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att fastställa bilagd skötselplan och bevarandeplan för naturreservatet Böda prästgård.

Ärendets beredning

Länssstyrelsen har initierat en revidering av skötselplanen för naturreservatet Böda prästgård med anledning av ny kunskap om områdets naturvärden och skötselbehov. Framförallt gäller detta restaurering av områdets lövskogsmiljöer med gamla grova träd där det finns ett behov av olika skötselåtgärder för att bevara områdets hotade arter. För att kunna genomföra dessa åtgärder inom ramen för den löpande skötseln av reservatet krävs en ny skötselplan.

Förslaget har remitterats till markägare och nyttjanderättsinnehavare samt Sandhorvans förskola, Böda hembygdsförening, Borgholms kommun, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Ölands Naturskyddsförening, Ölands Ornitologiska Förening, Ölands Botaniska Förening, SydostEntomologerna och Sportfiskarna.

Yttrande har inkommit från _____ och
Borgholms kommun, Böda hembygdsförening och EON.

_____ markägare till Böda 1:63 och
djurhållare har inga synpunkter på förslaget till skötselplan och bevarandeplan.

Växjö stift, markägare till Böda 1:1, har inget att erinra vad gäller förslaget.

_____, ägare till Böda hamns camping och del av marksamfällighet Mellböda S:3, påpekar att diket som löper längs med Böda skans och Bödahamnsvägen avvattnar campingen och närliggande åkermark och inte bör fyllas igen och syftar på de åtgärder som beskrivs i skötselplanen under skötselområde 2 gällande proppning/igenfyllning av diken i anslutning till skyddsvärd sumpskog. Länssstyrelsen ska inte utföra åtgärder i reservatet som orsakar skada på annans mark. Diken som avvattnar sumpskogen i reservatet har dock en negativ effekt på naturtypen och det bör finnas en möjlighet för länssstyrelsens reservatsförvaltning att utreda möjligheterna till dikesåtgärder generellt.

Borgholms kommun har inga synpunkter vad gäller förslaget till skötselplan och bevarandeplan.

Böda hembygdsförening är positiv till förslaget.

EON informerar om de markförlagda elkablar som finns i reservatet och deras underhållsansvar. EON framför en begäran om att föreskrifterna ska ändras så att utökningar av elnätet får tillståndsprövas när begäran av elanslutningar görs. EON förutsätter att den nya skötselplanen inte påverkar befintliga anläggningar eller försvårar att åtgärder för drift och underhåll kan utföras vid behov samt att tillträde med fordon och maskiner inte försvåras och att EON inte drabbas av några kostnader till följd av beslutet. Länssstyrelsen vill förtydliga att remissen omfattar uppdaterad kunskap om reservatet och revidering av områdets skötsel. Det nya förslaget till skötselplan och bevarandeplan innebär inte några förändringar vad gäller reservatets föreskrifter.

Kungörelse

Kungörelsen ska införas i ortstidning. Delgivning anses ha skett den dag kungörelsen var införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 1.

Underskrifter

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen för Naturskyddsenheten, Anna Larsson.

Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även Johan Thorsén, Jonas Hedin och Elin Boberg, Naturskyddsenheten, deltagit, den sistnämnde föredragande.

Handlingen är signerad digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Anna Larsson

Elin Boberg

Länsstyrelsen
Kalmar län

BESLUT
2019-06-27

3 (3)
511-4620-19

Bilagor

1. Hur man överklagar
2. Skötselplan inklusive bilagor

HUR MAN ÖVERKLAGAR

VEM KAN ÖVERKLAGA	Beslutet får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot. Beslutet får även överklagas av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen eller Havs- och vattenmyndigheten.
VEM SKA PRÖVA ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos Regeringen, miljödepartementet.
HUR MAN UTFORMAR ÖVERKLAGANDET	I skrivelsen ska Ni • tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och dag för beslutet • redogöra varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur Ni anser att beslutet ska ändras Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till Regeringen, miljödepartementet. Länsstyrelsens adress och telefonnummer finner Ni längst ner på denna sida.
SENASTE DATUM FÖR ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Ni ska underteckna skrivelsen och förtydliga namnteckningen. Uppge personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer till bostaden samt adress och telefonnummer till arbetsplatsen och ev. annan plats där Ni är anträffbar.

Kombinerad skötsel- och bevarandeplan för naturreservatet Böda prästgård (SE0330101)

Förord

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för syftet och skötseln i ett naturreservat. Skötselplanens inriktning bestäms av ändamålet med reservatet och de föreskrifter som meddelats i beslutet. Till grund för denna skötselplan ligger gällande beslut från 2001-12-13.

Revidering av skötselplan

I den hitintills gällande skötselplanen från 2001 står att läsa: ” Skötselplanen gäller för överskådlig framtid vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för skötseln. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer ska däremot ses över när länsstyrelsen anser det behövas till exempel om ny kunskap tillkommer om områdets naturvärden eller nya rön inom naturvårdsbiologin föranleder en omprövning av skötseln.”

För att områdets naturvärden ska kunna bevaras och stärkas har en ny skötselplan tagits fram med nya skötselråd. Mer specifikt ges nu möjlighet att öppna upp och beta områdets lövskogsområden samt att utföra kompletterande åtgärder som nyplantering av träd, veteranisering och utsättning av mulmholkar.

Området ingår i LIFE-projektet Bridging the Gap som under 2016–2022 arbetar med restaurering av ekmiljöer inom ca 30 Natura 2000-områden i Blekinge, Östergötland och Kalmar län. Revideringen av skötselplanen för Böda Prästgårds naturreservat har finansierats av LIFE-projektet. Innehållet i denna plan ansvarar projektet LIFE Bridging the Gap för. Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning.

Uppdatering av bevarandeplan

Naturreservatet utgör även ett Natura 2000 område (SE0330101). I samband med revideringen av skötselplanen för naturreservatet Böda prästgård har även bevarandeplanen för Natura-2000 området uppdaterats. Då de yttre gränserna sammanfaller i sin helhet och syftet i beslutet om naturreservatet bedöms vara förenligt med syftet och prioriteringarna för Natura-2000 området har en så kallad kombinerad skötsel- och bevarandeplan upprättats för naturreservatet. Beskrivningen av området, bevarandemål och bevarandetillstånd för naturtyper och arter som anges i skötselplanen gäller även för Natura 2000-området. Uppgifter som är specifika för Natura 2000 området och av särskild betydelse för bland annat tillståndsprövning enligt 7 kap. 28a § miljöbalken presenteras i bilaga 2.1.

Planförfattare är Elin Boberg, Länsstyrelsen i Kalmar län.

Innehåll

1. Syftet med naturreservatet	4
1.1 Syfte	4
1.2 Föreskrifter	4
2. Administrativa data	6
3. Beskrivning av reservatet	8
3.1 Sammanfattning	8
3.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	8
3.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden	9
3.4 Kulturhistoriska bevarandevärden	13
3.5 Beskrivning av friluftslivets förutsättningar	13
4. Generella råd och riktlinjer	13
4.1 Åtgärder i träd- och buskskikt	13
4.2 Ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar	16
4.3 Betesdrift, stängsling och fållindelning	16
4.4 Spillningslevande fauna och avmaskningsmedel	17
4.5 Hotade arter och störningskänslig fauna	17
4.6 Skötsel av forn- och kulturlämningar	17
4.7 Hydrologiska åtgärder	17
4.8 Främmande arter	18
5. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	18
5.1 Skötselområde 1: Trädklädd betesmark (10,8 ha)	18
Beskrivning	18
Bevarandemål	19
Skötselåtgärder	20
5.2 Skötselområde 2: Alsumpskog (11,1 ha)	21
Beskrivning	21
Bevarandemål	22
Skötselåtgärder	22
5.3 Skötselområde 3: Gräsmarker (2,7 ha)	23
Beskrivning	23
Bevarandemål	24
Skötselåtgärder	24

5:4 Skötselområde 4: Övrig skog (0,6 ha).....	24
Beskrivning	24
Bevarandemål.....	25
Skötselåtgärder.....	25
6. Friluftsliv	25
Beskrivning:	25
Bevarandemål:	25
Skötselåtgärder:.....	26
7. Bränder och brandbekämpning.....	26
8. Jakt.....	26
9. Dokumentation och uppföljning	26
9.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder	26
9.2 Uppföljning av bevarandemål	27
10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	28
11. Artlista	29
12. Referenslista.....	33

1. Syftet med naturreservatet

1.1 Syfte

- Bevara och utveckla naturskogsartad klibalsskog med inslag av grova träd och buskar, hålträd och död ved.
- Bevara och utveckla ekskog med inslag av grova träd och buskar samt död ved.
- Bevara och utveckla ekhagmark med mycket grova träd.
- Bevara och utveckla områdets entomologiska värden och då särskilt förutsättningarna för vedlevande insekter.
- Bevara och utveckla områdets botaniska värden och då särskilt förekomsten av kryptogamer.
- Bevara rödlistade arter som förekommer inom området och som är knutna till dess biotoper.

För området skall gälla de föreskrifter enligt 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken vilka anges nedan. Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet enligt 7 kap 6 § miljöbalken och som angivits i fastställd skötselplan.

1.2 Föreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda markområden inom naturreservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, led, campingplats, parkeringsplats eller uppställningsplats för husvagnar.
3. Uppföra mast, antenn, vindkraftverk eller liknande anordning samt att anlägga luft- eller markledningsgata med därtill hörande ledning.
4. Uppföra hägnad för annat än djurhållningens behov.
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller bedriva täkt av något slag.
6. Anordna upplag annat än tillfälligt för djurhållningens och naturvårdsförvaltningens behov.
7. Tillföra växtnäringsämne, rötslam, jordförbättringsmedel och kalk samt kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
8. Dika eller dikesrensa.
9. Odlar upp mark och plantera eller så träd och buskar.

10. Införa växt- eller djurart.
11. Avverka, ta bort dött träd eller vindfälle, gallra, röja eller utföra annan skogsvård-såtgärd annat än i enlighet med fastställd skötselplan.
12. Hålla häst som betesdjur.
13. Annat än för djurhållningens och naturvårdförvaltningens behov framföra motor-drivet fordon annat än på befintlig väg.
14. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning eller göra inskrift.
15. Utan länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet som strider mot syftet med reservatet.

Undersökningar, insamling eller forskning skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet för innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. Utmärkning av och information om naturreservatet.
2. Uppsättande av informationstavlor och andra anordningar för allmänheten enligt fastställd skötselplan.
3. Skötselåtgärd i syfte att bevara och utveckla natur- och kulturmiljön samt den biologiska mångfalden enligt fastställd skötselplan.
4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter, kulturhistoriska värden samt mark och vattenförhållanden.
5. Skogsskyddsåtgärder som naturvårdsförvaltaren finner nödvändiga.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i naturreservatet samt om ordningen i övrigt

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Rida eller framföra alla slag av fordon inklusive cykel annat än på befintlig väg.
2. Tälta.
3. Göra upp eld.
4. Störa djurlivet.
5. Medföra okopplad hund eller annat lösgående sällskapsdjur.
6. Ta loss bitar från berggrunden.
7. Gräva eller dra upp växter eller växtdelar med rötterna.

8. Skada eller ta bort växande eller döda träd, stubbar, bark, grenar, buskar eller ris.
9. Plocka eller skada vedsvampar, mossor eller lavar.
10. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning eller göra inskrift.
11. Utan länsstyrelsens tillstånd använda området för tävlings- eller övningsändamål.
12. Utan länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet.
13. Utan samråd med länsstyrelsen utföra insamling, undersökning eller forskning.

Föreskrifterna under C4 och C5 gäller inte jakträttsinnehavare i samband med jaktutövning.

Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för att det som i skötselplanen redovisas som tall-, barr- och blandlövskog i skolans närområde även fortsättningsvis används för lek och undervisningsändamål.

2. Administrativa data

Objektnamn	Böda prästgård
Objektnummer	NVR-id 2002289
Skyddsform	Naturresevat
Natura 2000 beteckning	SE0330101
Län	Kalmar
Kommun	Borgholm
Servitut	Se bilaga 2.6
Nyttjanderätter	Se bilaga 2.6
Totalareal (ha)	25,2
Landareal (ha)	25,2
Areal skyddad produktiv skogsmark (ha)	18,2
Naturtyper, Vic-Naturs indelning:	Areal (ha)
Barrblandskog	0,5
Lövblandad barrskog	0,3
Triviallövskog	1,8
Ädellövskog	12,5
Triviallövskog med ädellövinslag	3,1
Övriga skogsimpediment	0,8
Våtmark	0,2
Odlad mark	0,3
Övrig öppen mark	4,5
Exploaterad mark	0,2
Naturtyper, art- och habitatdirektivets indelning:	

	Areal (ha)
Naturtyp med gynnsamt tillstånd	
6210 Kalkgräsmark	1,6
9070 Trädklädd betesmark	9,4
9080 Lövsumpskog	9,4
Utvecklingsmark med naturtypsmål	
9906 triviallövskog med målnaturtyp 9080	1,9
6960 övrig öppen icke-naturanaturtyp, med målnaturtyp 6000-serien	0,9
7999 Våtmark med målnaturtyp 6410	0,1
9910 hygge med målnaturtyp 9070	1,4
*Prioriterade naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv	
Övrig mark	
9901 tallskog	0,2
9907 ädellövskog	0,4
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturtyper	6210 Kalkgräsmark 9070 Trädklädd betesmark 9080 Lövsumpskog
Strukturer och funktioner	Vidkroniga grova ekar, grov död ved, hålträd, blommande träd och buskar, solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer, betad gräsmark, grov gammal klibbal, naturskogsartad sumpskog, naturlig hydrologi.
Arter	<u>Enligt art och habitatdirektivets bilaga 2:</u> 1083 – Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i>) 1084 – Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i>) Samt ett flertal rödlistade vedlevande insektsarter och kryptogamer knuten till ek.
Friluftsliv	- Naturupplevelsevärden knuten till odlingslandskapet - Kulturmiljö - Landskapsbild
Övrigt	Området ingår i LIFE-projektet Bridging the gap 2016 – 2022 (projektnummer LIFE NAT/SE/000772)

3. Beskrivning av reservatet

3.1 Sammanfattning

Naturreseptatet Böda prästgård ligger i anslutning till turistorten Böda på norra Öland i Kalmar län. Det skyddade området är 25,2 ha stort och utgörs av tre delområden belägna kring Böda kyrka. Reservatet utgörs av ett välbevarade naturbetesmarker med mycket grov gammal ek och har kallats Ölands viktigaste gammeleksområde näst Halltorps hage. Här finns många rödlistade insekter, lavar och svampar knutna till gamla grova ädellövträd. Inom reservatet finns även naturskogsartad alsumpskog med inslag av ek samt grov hassel. Lövsumpskogen har en rik lundflora, gamla grova träd, hålträd och mycket död ved. Öppen gräsmark utgör en mindre areal av naturreseptatet. Här växer hävdgynnade arter som ängsskallra, darrgräs, fältsippa och gulmåra. Fjärilsfaunan är rik i de vindskyddade öppna brynmiljöerna. Hela reservatet ingår i Natura 2000 området Böda prästgård (SE0330101). Området har klass 1 i Kalmar läns naturvårdsprogram och ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (klass 3), riksintresse för friluftslivet "Norra Ölands kuster".

3.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Reservatsområdet omfattar huvudsakligen delar av Böda prästgårds gamla inägomark. Böda prästgårds bebyggelse ingår dock inte i reservatet. Prästgården har inventerats i Växjö stifts prästgårdsinventering. Bostadshus, församlingshem, vedbod/källare, hönshus samt löneboställets bostadshus, brygghus, hönshus, svinhus, ladugård formar en kulturhistoriskt värdefull och sammanhållen miljö. Byggnaden närmast reservatsområdet i väster har bland annat tjänat som tingshus och sockenstuga för Bocketorp. I miljöbeskrivningen beskrivs den angränsande ekhagen "med stora gamla ekar som saknar motstycke på norra Öland". På en geometrisk karta över Böda Västergården, Kyrketorp och Norrböda, från 1732, benämns just detta delområde Kalfomt. Att betesmarken var trädbeväxt framgår av att lantmätaren ritat dit trädtecken och många av de gamla grova ekarna som står i hagen idag kan vara äldre än så. Ett par stensträngar, troligen från järnåldern, finns registrerade i denna del av reservatet. Dessa visar på en mer än tusen år gammal markanvändning. Även sentida stenmurar finns i området.

Reservatsområdet öster om kyrkan utgjordes på 1732 års karta huvudsakligen av ängsmark, belägen inom gårdet Kyrkhorvorna. Ängen beskrivs som "hårdvall, med litet starr ibland". En gammal linda finns särskilt redovisad. Inom detta område finns fortfarande ett flertal spärrgreniga grova ekar av hög ålder.

Norr om detta gårde låg Kohagen, "mycket skarp, brukas till betesgagn" där det idag växer alsumpskog med grova vidkroniga klubbalar. På den ekonomiska kartan från 1941 kan man se att området fortfarande, åtminstone i de östra delarna fortfarande var mycket öppet.

Kartan från 1732 ger ytterligare intressanta upplysningar om äldre resursutnyttjande. Invid bäcken i reservatets södra delområde var två skvaltkvarnar (mindre vattenkvarn) belägna, varav en tillhörde Mellböda (Prästegårdens kvarn finns också utritad på en karta över Mellböda och Strandtorp från 1764). Vidare uppges 1732 skog finnas "till nödtorft, både af timmer, wedbrand och gierdsle, Muhlbete väster och norr om byen, mycket torrt och magert, Fiske uti Öster Siön tillknappast husbehof av sill och torsk (...),

Kalkbränning bruka de som andra i socknen. Hemmanen uppges också liksom andra lida stor skada av ”willebrå”.

I reservatets sydöstra del finns lämningar efter en gammal stenbrygga som anses härstamma från en medeltida hamn. På grund av uppgrundningen återfinns idag det gamla hamnläget inne i sumpskogen. Platsen för hamnläget kallas Brokhål som tolkats som byxhål (brok=byxa), antagligen var det två segelrännor in till hamnen. I hamnen skedde sannolikt handelsutbyte med bland annat Tyskland, Baltikum och Holland. Släckt kalk till kalkbruk och mastvirke till skeppen var en viktig handelsvara. Hamnen behövde försvaras från fientliga anfall framförallt från danskarna. Sydost om hamnen byggdes en försvarsskans på en av prästhalmarna som vid den tiden var omgiven av vatten. Den stjärnformiga skansen ligger idag i reservatets sydöstra hörn, en bra bit från nuvarande strandlinje. Skansen var ett mycket modernt befästningsverk, kanske en av de första i Sverige av denna typ. När kanoner och andra skjutvapen började användas behövdes en ny typ av befästningar med vallar och bastioner i vinklar för att kunna bestyrka vallarna med flankerande eld. Under kriget mot Danmark 1676 rustades försvarsanläggningen upp och eftersom holmen inte längre var omgiven av vatten grävdes en vallgrav grund skansen. Öster om skansen (utanför reservatet) har ett vrak påträffats, det så kallade Mellböda-skeppet som byggts runt 1450 och uppskattas ha varit cirka 16 m x 4 m stort (okänd källa).

Cirka 600 år senare har en uppgrundning av sundet mellan Prästhalmarna skett. Storskifteskartan över Mellböda från 1763 visar att skansen senare odlats upp till åker. En horva har också funnits öster om skansen. Utav enskifteskartan över Mellböda 1813 framgår att marken mellan ån och Böda prästgårds ägor utgjorde ängs- och/eller betesmark med ägonamn såsom Stora Prästhalm, Brokhålsbeten och Stora intaget.

3.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden

Geologi

Berggrunden utgörs av Dalbykalksten som sträcker sig utmed nordöstra Ölands kust från Pärsnäs i söder till Böda i norr. Dalbykalksten är en mer grå typ av kalksten och är Ölands yngsta bergart, bildad under mellan ordovicium (Wik m.fl. 2005).

Naturreseptatet ligger inom Böda sandområde som bildats har under vår nuvarande värmeperiod dvs under de senaste 12 000 åren. På kalkstenens uppstickande ryggar har morän från inlandsisen avsatts och senare påverkats av östersjöns vatten. I naturreseptatets norra delområde finns en sådan bildning med lerig morän. Närmre strandängarna blir jordlagren tunnare med kalkstenen direkt under det övre ytlagret. Jordarna i klibbalsumpskogen i norr utgörs av postglacial sand. Postglacial sand är den vanligaste jordarten i reservatet och nästan hela det södra delområdet utgörs av denna jordart förutom den yngre alsumpskogen norr om grusvägen som har en finare kornstorlek av postglacial silt (Rudmark 1981).

Naturtyper och arter

Böda prästgårds naturreseptat hyser höga naturvärden kopplade till områdets kulturpräglade ekmiljöer, naturskogsartade alsumpskog och hävdad kalkgräsmark. Det finns en flera rödlistade och skyddsvärda arter som är knutna till reservatets olika naturmiljöer. Böda prästgårds naturreseptat ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet och har högsta naturvärdesklass (klass 1) i Kalmar läns naturvårdsplan (Naturvårdsverket 1997, Forslund 2001).

Eklandskapet

I Böda prästgård finns några av de finaste och största ekarna på norra Öland. Markerna har en lång och obruten kontinuitet av betesdrift på prästgårdens inägomark. Reservatet trädinventerades 2011 av Länsstyrelsen, då noterades totalt 66 levande skyddsvärda träd (som här definieras som träd 80 cm i brösthöjd eller större) i reservatets ekhagar.

I den västra hagen totalt 17 levande ekar med en diameter över 1 meter i brösthöjd, så kallade *jätteekar*. Den största eken hade en diameter på nästan 2 meter. Här fanns också 27 hålträd av ek och klibbal. Hålträden utgör viktiga livsmiljöer för hålhäckande fåglar och fladdermöss men också insekter som specialiserat sig på att leva i mulm, ett löst material av nedbruten ved, fågelspillning, löv mm. Ekar med håligheter och mulm är ofta över 200 år gamla, då de först då börjar få de håligheter och angrepp av vedsvampar som är viktiga för många av ekens följearter. Brist på hålträd kan överbryggas av olika veteraniseringstekniker och mulmholkar som beskrivs närmare under generella riktlinjer (avsnitt 4.1). Totalt i den västra hagen fanns 23 levande särskilt skyddsvärda träd som här definieras som träd 80 cm i brösthöjd eller större. Antalet så kallade efterträdare, ekar i storleken 50 – 80 cm i diameter, var totalt 13 stycken vilket är relativt få. Antalet döda liggande träd över 30 cm i brösthöjd var 7 stycken och antalet döda stående träd var 2 stycken. De döda träden utgjordes av ek och klibbal.

I beteshagen i det norra delområdet registrerades totalt 40 skyddsvärda träd, majoriteten var skogsek men även apel, oxel och klibbal, antalet efterträdare noterades inte. I denna hage fanns totalt 20 stycken levande jätteekar. Antalet hålträd var 26 stycken, merparten klibbal men även skogsek, apel, rönn och oxel. Antalet döda liggande träd över 30 cm i brösthöjd var 15 stycken och antalet döda stående träd var 3 stycken. De döda träden utgjordes främst av klibbal men även ek.

Som i så många andra ekhagmarker är föryngringen av nyckelträdet ek nästan obefintlig i Böda prästgårds naturreservat. Eken är ett mycket ljuskrävande och konkurrenssvagt trädslag och är helt beroende av en störningsregim som skapar luckor i trädsiktet för att fröna ska kunna gro och trädet ska utvecklas och uppnå en hög trädålder. Samtidigt är den beteskänslig under sina första levnadsår och ofta är föryngringen förvisad till de taggbuskar och andra otillgängliga platser dit betesdjuren inte kommer åt. Att säkra tillgången på ek i framtida generationer är av stor vikt för bevarandet av de ekberoende, rödlistade arterna i området.

Ett välutvecklat buskskikt av blommande buskar är en viktig struktur och funktion i ekhagmarker med höga insektvärden. Dels ger buskarna vindskydd och skapar varma rum och brynmiljöer med gynnsamt mikroklimat för många av de sydliga arter och värmereplikter som lever i död ved. Buskarna ger ett naturligt skydd åt småplantor och möjliggör föryngring av t ex ek i betesmarker med ett intensivt bete. Blommande buskar utgör dessutom en viktig födoresurs i form av pollen och nektar till de vuxna insekterna som kläcks ur ved och bark. Busksiktet i Böda prästgård domineras av hassel, rosbuskar och hagtorn. Busksiktet spelar en viktig roll i bevarandet av den skyddsvärda, eklevande faunan i området och skötseln i området bör sträva efter att utveckla och ta till vara på välutvecklade och funktionella busk- och brynmiljöer.

De eklevande insekterna är ofta beroende av pollen- och nektarresurser i sitt adulta stadium. Därför är det viktigt att ha områden med rikt blommande fålskikt samt blommande träd och buskar i anslutning till områden med grova jätteekar. Pollen- och nektarresurser

återfinns främst i träd- och buskskikt i Böda prästgårds naturreservat. Det finns ett behov av åtgärder för att få upp en rik blomning i fältskiktet.

Reservatets skalbaggsfauna har inte närmare undersökts. Men det finns flera rapporterade fynd av läderbagge (*Osmoderma eremita*, NT) som lever i ihåligheter i gamla lövträd och är en viktig indikatorart för värdefulla ekmiljöer. Läderbagge har påträffats i grova hålträd av ek men även av klibbal inom naturreservatet. Där det finns läderbagge finns ofta andra rödlistade och hotade insekter av lavar, svampar och insekter. Läderbaggen är listad som nära hotad (NT) i den svenska rödlistan och i den globala rödlistan (enligt den internationella naturvårdsunionens kriterier, IUCN). Arten är en prioriterad art enligt EU:s art- och habitatdirektiv och en art av gemenskapsintresse vilkas bevarande kräver särskilda bevarandeområden (bilaga 2) och en art av gemenskapsintresse som kräver noggrant skydd (bilaga 4). Sverige har upprättat ett åtgärdsprogram för bevarande av arten där målet är att genom riktade åtgärder öka tillgången av tillgängliga livsmiljöer och få en livskraftig population inom det svenska utbredningsområdet. Andra fynd av eklevande skalbaggar i reservatet omfattar ekoxe (*Lucanus cervus*, bilaga 2 i art- och habitatdirektivet) vars larver lever i trädets döda underjordiska delar, kardinalfärgad rödbeck (*Ampedus cardinalis*, NT) som lever i främst i grova, ihåliga, stående träd och bredhornad smalpraktbagge (*Agrius laticornis*, NT) och rödhjon (*Pyrrhidium sanguineum*, NT) vars larvutveckling sker i solexponerade grenar av ek. Det finns ett äldre fynd av den vedlevande skalbaggen *Teredus cylindricus* (CR) som troligen lever som rovdjur på andra insekter i gångar gjorda av till exempel skeppsvarvsfluga (*Lymexylon navale*).

Förutom hotade ekinsekter finns även en hel del ovanliga kryptogamer knutna till grov ek, häribland den akut hotade gammelekslaven (*Lecanographa illecebrosa*, VU), matt pricklav (*Arthonia pruinata*, NT), trubbig brosklav (*Ramalina obtusata*, VU) gul dropplav (*Cliostomum corrugatum*, NT) och stiftklotterlav (*Opeographa vermicellifera*, NT) och oxtungssvamp (*Fistulina hepatica*, NT). Böda prästgårds hagmarker erbjuder även livsmiljöer åt olika arter av fladdermöss som kan övervintra och föda upp sina ungar i de grova hålträden. Här finns även goda häckningsmöjligheter för kattuggla och skogsduva.

Alsumpskog

Den typen av äldre naturskogsartad alsumpskog med mycket död ved som finns inom Böda prästgårds naturreservat är sällsynt på Öland. Skogen är fullskiktad, olikåldrig och opåverkad av skogsbruk men två diken med måttlig påverkan finns i det södra delområdet. Den underliggande jordarten är sand och grundvattnet ligger troligen ytligt inom detta område, alarna har inga tydligt utvecklade socklar vilket tyder på att grundvattnet inte fluktuerar så mycket. Marken är till synes kalkpåverkad med anledning av kalkindikatorer som ormbär, hässlebrodd och tandrot i fältskiktet. En del av de riktigt gamla alarna i det norra området har ett spärrgrenigt växtsätt som visar att de utvecklats i en öppnare skog, här registrerades totalt 14 klibbalar, över 50 cm i diameter, i trädinventeringen. I det södra området fanns totalt 27 levande klibbalar över 50 cm i diameter och 9 ekar. På klibbalarna växer alticka och grönmustring. Tillgången på död lövved är god vilket gynnar vedlevande insekter och svampar. På murkna stammar och grenar av klibbal växer sammetskinn, senapskinn och blötskinn. I veden utvecklas även larverna av t.ex. smal svartlöpare, kärrsvartlöpare och noshornsoxe. I de många hålträden finns goda häckningsmöjligheter för hackspettar, mesar och flugsnappare. Marken är naturligt näringsrik med en artrik örtflora med t.ex. nejlikrot, harsyra, ormbär, tandrot, stinknäva, hässlebrodd, skogsvicker, liljekonvalj och skogsbingel i de torrare partierna och kabbeleka,

tuvtåtel, svärdsilja, videört, vattenmåra, lökgamander, strandklo, skogsbräken och älgräs i de blötare partierna. Fröföryngringen av ask är mycket god. Den här typen av rika sumpskogar har ofta en rik molluskfauna men detta har inte närmare undersökts inom naturreservatet.

Gräsmarker

Andelen öppen betad gräsmark är relativt liten inom reservatet men här finns kalkgräsmark och torräng med hävdgynnade arter. I den norra delen finns en långsmal öppen gräsmark med spridda buskar och träd. Här finns gott om varma och vindskyddade miljöer och talrikt med fjärilar som tistelfjäril, silverstreckad pärlemorfjäril, sorgmantel, amiral och almsnabbvinge (NT). Det finns ingen historisk dokumentation av att marken varit uppodlad men i delar av betesmarken finns spår om än otydliga av att marken kan ha varit plöjd. I fältskiktet finns inga sådana spår, här växer hävdgynnade arter som gulmåra, liten blåkllocka, brudbröd, vårbrodd, darrgräs, ängsskallra och spåtistel. I det södra området finns också en mindre öppen gräsmark innanför vallarna till Böda skans, en försvarsanläggning från medeltiden. Här är vegetationen mer av torrängskaraktär med rikligt med fältsippa, fårsvingel, gulmåra, åkervädd och fältmalört. Öppna sandblottor som åstadkommit av betesdjurens tramp ger goda förutsättningar för sandlevande insekter.

Främmande arter

Inom naturreservatet förekommer de främmande kärlväxterarterna snöbär (*Symphoricarpos albus*), spirea (*Spiraea sp.*), liguster (*Ligustrum vulgare*), tysklönn (*Acer pseudoplatanus*), blekbalsamin (*Impatiens parviflora*), stor påsklilja (*Narcissus pseudonarcissus subsp. major*), spärroxbär (*Cotoneaster divaricatus*) och knökllocka (*Campanula rapunculoides*; lammöron (*Stachys byzantina*).

Artdatabanken har riskklassat invasiva främmande arter som förekommer i Sverige. I den modell som använts vid klassificeringsarbetet har man gjort en uppskattning av hur stor risk en främmande art utgör för inhemsk biologisk mångfald utifrån kunskap om arternas biologi (till exempel habitatkrav, spridningsförmåga, livscykel) i kombination med antaganden om framtida klimat. Av de främmande arter som förekommer i Böda prästgårds naturreservat har 5 arter bedömts ha en hög- till mycket hög inverkan på inhemsk biologisk mångfald. Den art som har störst spridning inom Böda prästgårds naturreservat och som kräver aktiv bekämpning för att inte konkurrera ut de inhemska trädslagen är tysklönn.

Tabell 1. Artdatabankens nationella bedömning av invasionspotential, ekologisk effekt samt samlad bedömning av de främmande arter som har en dokumenterad förekomst i Böda prästgård. Invasionspotential och ekologisk effekt har bedömts enligt klasserna "liten", "begränsad", "måttlig" och "hög". Den samlade bedömningen bedöms enligt "ingen", "låg", "potentiellt hög", "hög", "mycket hög" inverkan på inhemsk biologisk mångfald.

Namn	Vetenskapligt namn	Invasionspotential	Ekologisk effekt	Samlad bedömning
Tysklönn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Hög	Hög	Mycket hög
Blekbalsamin	<i>Impatiens parviflora</i>	Hög	Måttlig	Mycket hög
Snöbär	<i>Symphoricarpos albus</i>	Hög	Måttlig	Mycket hög
Spärroxbär	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	Hög	Hög	Mycket hög
Knökllocka	<i>Campanula rapunculoides</i>	Hög	Hög	Mycket hög
Liguster	<i>Ligustrum vulgare</i>	ej bedömd	ej bedömd	ej bedömd

Stor påsklilja	<i>Narcissus pseudo-narcissus subsp. major</i>	ej bedömd	ej bedömd	ej bedömd
----------------	--	-----------	-----------	-----------

3.4 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom reservatet finns två registrerade fornlämningar som är skyddade enligt Kulturmiljölagen (se fornlämningskarta i bilaga 2.5).

Böda skans (RAÄ Böda 42:1) består av en 5-9 m bred och ca 1,5 m hög vall som är övertorvad och uppbyggd av sand. Vallen omges av en 5-8 m bred och 0,5-0,8 m djup vallgrav. Utmed södra sidan är vallgraven dock borttagen i samband med vägbygge och här löper nu istället ett dike. Även vallen är här delvis förstörd bland annat på grund av sandtäkt. Böda Skans har troligen ett medeltida ursprung. Skansen rustades upp i samband med kriget mot Danmark år 1676-77. Tidigare kan den med stor sannolikhet ha utgjort försvarsanläggning för Böda hamn.

I den öppna betesmarken finns en kvarngrund (Böda 212:1) som tros härröra från medeltiden. En skvaltkvarn finns synlig i reservatets södra delområde anslutning till Böda bäcken, kvarnen finns synlig på kartan från 1700-talet och ska betraktas som fornlämning.

Inom reservatet finns även övriga kulturlämningar i form av stensträngar, stenmurar och odlingsrösen.

3.5 Beskrivning av friluftslivets förutsättningar

Böda prästgård ligger inom en populär turistort som sommartid har ett mycket stort antal besökare. Trots detta så är reservatet relativt okänt då det ligger lite undangömt bland övrig bebyggelse och odlingsmark.

Reservatets upplevelsevärde ligger främst i de grova ekarnas mäktighet och den lummiga sumpskogen med den speciella vegetationen.

De anordningar som finns är informationsskyltar vid samtliga ingångar till reservatet, stättor för att passera betesmarkerna, och en särskild reservatsparkering mitt emot Böda kyrka. Inom reservatet finns även två spångar.

För att kunna uppleva reservatet krävs passage genom stättor. Området är i nuläget inte prioriterat vad gäller tillgänglighetsanpassning.

4. Generella råd och riktlinjer

4.1 Åtgärder i träd- och buskskikt

Generellt

Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och florán sparas så som grova träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd, vindfällen eller lågor. Alla skötselåtgärder inom naturreservatet, t.ex. avverkning och uttransport av virke, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark, vattenmiljöer, kulturmiljöer och fornlämningar inte uppkommer.

Vindfällan och träd som fallit ned över befintliga vägar, stigar, ledningar, stängsel, tomtmarker, åker-, betes- eller slåttermarker får upparbetas och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet. Innan sådan åtgärd utförs ska samråd ske med länsstyrelsens reservatsförvaltare.

Faunadepåer får placeras i reservatet.

Vid ringbarkning ska säkerhetsaspekter särskilt beaktas intill markerade leder samt i närområdet till bebyggelsen.

Gallring och röjning av lövträd i samband med restaurering ska generellt ske under perioden 1 augusti till 31 mars. Vid en sen vår kan detta datum justeras något. Om löv-GROT ska flisas ska flisning ske före den 1 april.

I kantzonen mot åker, slåtter- och betesmark får sly och unga träd huggas bort för att inte beskuggningen ska bli för stor. Gamla, grova träd och lågor ska sparas. De träd som tidigare vuxit öppnare bör frihuggas. Spara en del buskar, i första hand blommande för att skapa/bibehålla brynmiljöer.

I kanten mot bebyggelse och campingplatser får överhängande grenar, samt sly och unga träd, huggas bort av markägarna, samråd ska ske med länsstyrelsens reservatsförvaltare.

Murgröna är rikligt förekommande i reservatet, främst på gamla grova klibbalar. Som skyddsåtgärd får murgrönan sågas av i de fall påväxten på skyddsvärda träd är så stor eller förväntas bli så stor att trädens hälsotillstånd påverkas negativt.

Det förekommer rikligt med stackmyror i beteshagarna med grova hålträd. Stackmyrorna kan utgöra ett hot för ovanliga insekter i träden som t.ex. läderbagge. Skötselplanen utgör inget hinder för borttagande av stackar om detta bedöms nödvändigt för bevarandet av hålträdslevande arter.

Hänsyn till skyddsvärda ekars rotområde

Vid körning i anslutning till skyddsvärda träd ska särskilda skyddsåtgärder vidtas för att inte skador på trädens rötter ska uppkomma. Trädrötter kan skadas av körning med tunga maskiner men är även känsliga för jordpackning som kan uppstå vid körning men även vid intensivt tramp av människor eller betesdjur. Trädrötter sträcker sig vanligen en bra bit utanför den yta som trädkronan upptar, cirka 1,5 till 2,5 gånger kronans radie. Rotområdets utbredning varierar beroende på art och miljön och kan t.ex. i sandiga och torra jordar uppgå till fyra gånger kronans radie. Bedömningar får göras från fall till fall men ett riktvärde för rotskyddszonen kan vara 15 gånger trädstammens diameter eller 5 meter utanför kronan om detta mått är större (Bengtsson 2000). Val av skyddsåtgärd avgörs från fall till fall. I områden som frekvent utsätts för jordpackning av t.ex. tramp kan utläggning av ett tjockt lager lövflis (ca 5 cm) över rotområdet så kallad "mulchning", vara ett alternativ. Vid mulchning ska flisen vara välkomposterad (ca 1 års mellanlagring på annan plats) för att inte dra näring från jorden och orsaka temperaturhöjningar i nedbrytningsprocessen. Flisen bör vara av ek men även andra lövträd kan användas.

Veteransiering

Veteranisering av träd kan genomföras i trädbärande miljöer för att skapa värdefulla strukturer, substrat och mikromiljöer som i normalfallet först bildas vid hög trädålder.

Mulmhål, självdöda grova grenar, avbrutna grova grenar, döda toppar, blixtskador, hästgnag och hackspethål är exempel på sådana strukturer. Med hjälp av motorsåg tillfogas trädet den typen av skador/strukturer som annars orsakas av naturliga processer, t.ex. kan ett utsnitt sågas ut i stammen för att imitera ett mulmhål, delar av grenar och toppen kan kapas/fläkas av eller ringbarkas. De tillfogade skadorna och gör träden mer mottagliga för t.ex. rötsvampar. Många arter gynnas av att träden veteraniseras, framförallt skalbaggar, fåglar och fladdermöss (Hedin m.fl. 2018). Veteranisering av träd används vid brist på strukturer, för att överbrygga generationsglapp och som alternativ metod till uttag av yngre träd vid naturvårdsåtgärder. Träd som ska veteraniseras får inte utgöras av naturvärdesträd utan ska vara träd som saknar värdefulla strukturer och inte bedöms vara viktiga efterträdare. Veteranisering kan även vara ett sätt att på ett långsamt och skonsamt sätt öka ljusinsläppet på skyddsvärda träd.

Mulmholkar och ekoxeanläggningar

På grund av åldersglappet i ekgenerationen och bristen på lämpliga habitat för vedlevande arter finns ett behov av kompletterande skötsel med hjälp av så kallade ekoxeanläggningar och mulmholkar. Ekoxeanläggningar byggs av stockar av ek och andra lövträd som grävs ner en bit i marken i solbelysta sydvända lägen. I stockarnas underjordiska delar kan sedan ekoxehonan lägga sina ägg. Stockarna gynnar inte bara ekoxen utan även andra arter som är beroende av grov död lövved för sin fortplantning. Stockarna erhålls från röjningar som utförs i reservatet. Den mest artrika miljön i gamla ekar är håligheterna i stammarna och framför allt i den kompost inne i stammen som kallas mulm. I områden med brist på hålträd kan mulmholkar öka mängden livsmiljö för hålträdslevande arter. Forskning har visat att tre fjärdedelar av de skalbaggsarter som lever i ihåliga ekar under en period kan leva i holkar med konstgjord mulm. Mulmholkarna liknar stora fågelholkar och fylls med ekspån och eklöv för att efterlikna ihåliga ekar med mulm. Mulmholkarna placeras på marken och kan konstrueras så att även fåglar alternativt fladdermöss kan utnyttja den översta delen av holken. Inom reservatet kommer ett antal mulmholkar och ekoxeanläggningar att placeras ut. Anläggningarna placeras i varma, vindskyddade lägen.

Ekplantering

Ekar förnygrar sig dåligt både i sluten skog och i hårt betade marker samtidigt är kontinuiteten i ekskogar avgörande för många hotade arters fortlevnad. Beteskydd av nya naturligt förnygrade efterträdare ska utföras men även plantering av ekar kan behövas för att säkra en ny generation. Vid plantering av ek i reservatet används i första hand plantor uppdrivna från ekollon som insamlats från området. Efter utplantering skyddas ekplantorna mot bete med särskilda betesskydd i ca 10 - 15 år. Under plantornas första år kommer de att vattnas.

Friställning av skyddsvärda ekar

Gamla ekar är ljuskrävande och känsliga för konkurrens och behöver därför friställas för att bli långlivade. De är känsliga för plötsliga förändringar i miljön och det gäller även de lavar och mossor som lever på ek. Friställning av träd som under lång tid stått kraftigt beskuggade och i hård konkurrens med omgivande buskar och träd måste därför friställas i intervaller med några års mellanrum. Grova döda stående hålträd med mulm utgör livsmiljö för flera hotade skalbaggar och steklar. Många av dessa arter är värmekrävande som kräver stor ljusinstrålning och skyddade miljöer. Barklösa stående mulmträd bör generellt sett friställas helt även från nypon och hagtorn. För de mulmträd som fortfarande har bark kan dock pollenrika buskarter sparas. Döda liggande mulmekar utgör livsmiljö åt en

annan grupp av insekter som inte är lika värmekrävande utan ofta förekommer i skuggigare lägen som t.ex. brunoxe och blanksvart rödbeck. Liggande grova lågor behöver därför generellt inte friställas.

Kapning av hassel

Hassel är ett vanligt trädslag i reservatet, vissa hasselbuskar är mycket gamla, med mycket grova stammar och döda träddeklar. Blockrika, torra partier med hassel utgör ofta hot-spots för många skyddsvärda marksvampar. Om sådan hassel skulle beskugga eller växa upp i kronan på skyddsvärda ekar ska hasseln i första hand kapas cirka en meter över marken. På så sätt sparas även en del intakt grov hasselved. Angivna riktlinjer för GROT-hantering ska beaktas.

4.2 Ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar

Marker som ingår i ett stödåtagande inom Landsbygdsprogrammet ska skötas på ett visst sätt under en viss period mot en ersättning från Jordbruksverket. Om dessa marker samtidigt ligger i ett naturreservat behöver ansvar och finansiering för olika skötselåtgärder förtydligas för att inte riskera otillåten dubbelfinansiering. Grundregeln är att dubbla statliga stöd inte får betalas ut för samma åtgärd på samma plats under samma tid.

Skötselåtgärder som är mer långtgående än vad miljöersättningarna och åtagandet föreskriver kan bekostas och utföras av länsstyrelsen. Detta omfattar till exempel skötselåtgärder i känsliga områden (t.ex. karstområden och våtmarker) eller områden som i skötselplanen anges ska ha en mer långtgående skötsel än vad åtagandet föreskriver. På omvänt sätt kan brukaren även befrias från röjningskrav i vissa områden om det finns starka naturvårdsskäl som t.ex. miljöer för häckande ängshök. Det är föreskrifter och skötselplan som är styrande för vilka åtgärder som genomförs i ett naturreservat och samråd ska ske med länsstyrelsens reservatsförvaltning. Observera att Landsbygdsprogrammet ses över och förnyas regelbundet. Detta innebär att förutsättningar för skötseln och dess ersättning kan förändras över tid.

4.3 Betesdrift, stängsling och fällindelning

Skötselplanen utgör inget hinder för att betesdrift utförs inom hela reservatet men utpekats särskilt i bevarandemålen för de skötselområden vars värden särskilt är beroende av hävd. Om betesdjuren släpps i de delar som pekats ut som lövsumpskog (9080) bör betet vara extensivt och betesperioden förläggas så sent under säsongen som möjligt av hänsyn till den artrika örtfloran.

Generellt gäller att betesfria år och/eller kombination med slåtter kan ersätta bete vissa år. Antalet djurenheter per hektar ska anpassas till fällans storlek, säsong och typ av betesdjur och vilken typ av betesintensitet som krävs för att nå bevarandemålen för respektive skötselområde.

Valet av betesdjur styrs dels av de rekommendationer som anges för respektive skötselområde men måste även anpassas till de förutsättningar och vilka betesdjur som är tillgängliga. Skötselplanen utgör inget hinder för något särskilt betande djurslag så länge reservatets bevarandevärden inte tar skada.

Områden som ska betas ska vara hägnade med stängsel. Inga biologiskt värdefulla träd får avverkas eller skadas i samband med stängseluppsättning.

4.4 Spillningslevande fauna och avmaskningsmedel

Avmaskningsmedel som används på betesdjur innehållande ivermektin har negativa sidoeffekter på den spillningslevande faunan. Ivermektinbaserade preparat har bland annat visat sig hämmande för larvutvecklingen och kan ge försämrade reproduktionsförmåga hos nykläckta individer av spillningslevande bladhorningar. Därför bör sådana avmaskningar om möjligt undvikas under den tid betesdjuren uppehåller sig i naturreservatets betesmarker.

4.5 Hotade arter och störningskänslig fauna

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper i reservatet samt de skötselråd som åtgärdsprogrammen för bevarande av hotade arter och deras livsmiljö anvisar ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet. Innan skötselåtgärder påbörjas i reservatet ska reservatsförvaltaren kontrollera om det finns störningskänslig fauna i anslutning till naturreservatet. Om störningskänslig fauna finns i området ska expertis konsulteras för att anpassa skötselåtgärderna med hänsyn till förekommande art. Med störningskänslig fauna menas här till exempel främst särskilt skyddsvärda fågelarter som i samband med yttre störning avbryter sin häckning.

4.6 Skötsel av forn- och kulturlämningar

Forn- och kulturlämningar kan med fördel röjas fria från träd och buskar i samband med naturvårdsåtgärder, dels för att göra dem synliga, men också för att de tar skada av vegetationen. Eftersom fasta fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen (SFS 1988:950) är det dock förbjudet att ta bort, gräva ut, täcka över eller på andra sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Extra försiktighet gäller vid röjning och körning i och omkring forn- och kulturlämning t.ex. med avseende på markskador. Maskiner får inte köras på eller i direkt anslutning till fornlämning. Buskar och träd får inte dras upp med rötterna i eller intill en fornlämning. Stubbar görs så låga som möjligt om inte överenskommelse om att lämna högstubbe gjorts. Ris och annat avfall fraktas utanför fornlämningsområdet för eldning. För att undvika skador ska eldning inom fornlämningsområdet ske på plåtar eller dylikt. Vid osäkerhet angående åtgärder kring en fornlämning eller fornlämningsområde, kontaktas Länsstyrelsens kulturmiljöexpertis för rådgivning.

4.7 Hydrologiska åtgärder

Inom naturreservatet finns grävda diken. Dikena påverkar naturmiljöerna negativt då de torkar ut värdefulla våtmarker och sumpskogar. Skötselplanen utgör inget hinder för hydrologiska åtgärder i syfte att återställa markens naturliga vattenförhållanden.

Inom reservatet gäller dock fortfarande anmälningsplikt och tillståndsplikt enligt 11 kapitlet Miljöbalken. Endast om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena behövs inte tillstånd eller anmälan enligt 9 a § (11 kapitlet 12 §).

Diket som löper genom reservatets södra delområde och ut i havet omfattas av ett gällande vattenavledningsföretag med förrättningsår 1894-1895 med tillståndsgivet djup och bredd.

Innan hydrologisk åtgärd ska samråd ske med markägare.

4.8 Främmande arter

En främmande art är en art som introducerats utanför sitt naturliga utbredningsområde och som kan överleva och sedan reproducera sig. En invasiv främmande art är en främmande art vars spridning hotar eller inverkar negativt på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Vilka arter som inom EU listas som invasiva anges i EU-förteckningen till förordningen (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. I dagsläget finns inga rapporter av invasiva arter som står upptagen i EU – förteckningen inom reservatet Böda prästgård.

Inom reservatet ska skötselåtgärder kunna utföras för att aktivt bekämpa spridning av invasiva främmande arter.

5. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i fyra (4) skötselområden. Avgränsning av skötselområdena 1-4 framgår av bifogad skötselplankarta, bilaga 2.2.

5.1 Skötselområde 1: Trädklädd betesmark (10,8 ha)

Beskrivning

Området utgörs av ekhagmark och utvecklingsmark med trädklädd betesmark som naturtypsmål.

Delområde 1a)

Det västra delområdet kallades enligt kartan från 1732 för ”Kalftomt” och utgörs av ekhagen väster om kyrkan och har flera särskilt skyddsvärda ekar med värdefull lavflora och insektsfauna. Många av ekarna är mycket grova, över 1 meter i diameter med ihålligheter. Här finns rikligt med liggande och stående grov död ved. Övriga trädslag utgörs av klibbal och apel. Föryngring av ek saknas. Marken är av torr beskaffenhet och har en trivial flora med flera konkurrenskraftiga och näringsgynnade arter, tex nässlor, skräppor, hundäxing, gråbo, rajgräs. Buskskiktet är något glest men här finns spridda buskar av gammal hassel, nypon och hagtorn. Björnbär breder ställvis ut sig i stora buskage. I hagen har det sedan 2016 funnits mulmholkar utplacerade för att komplettera mängden tillgängligt substrat för hålträdslevande arter. Marken har tidigare betats av mjölkkor följt av får. Under 2018 – 2019 har området betats av alpackor och då även under vinterhalvåret. En brukningsväg löper genom hagen. Här finns stensträngar från järnåldern. Den sydöstra delen avgränsas från den stora fällan av en stenmur och sambetas med intilliggande vall. I denna del finns några efterträddarekar och grova klibbalar. Området klassas som trädklädd betesmark (9070) med fullgod status. Statusen kan komma att ändras om inte åtgärder för att förhindra ålderklapp i ekbeståndet inte utförs.

Delområde 1b)

Delområdet utgörs av en varierad ekhagmark med stort antal skyddsvärda träd. Här finns vidkroniga ekar, jätteträd, grova träd med döda delar och grova lågor och torrakor och hålträd av främst ek men även klibbal. Här finns även gammal oxel och apel med äldre fynd av pälsticka (VU). Marken har en naturlig näringspåverkan med näringsgynnade

arter som nässlor, tuvtåtel, kardborre, hundäxing och åkertistel. Buskkskiktet är välutvecklat med grov hassel, hagtorn mestadels spetshagtorn och nypon. Jätteträden har en rik lavflora med flera signalarter som matt pricklav, gul dropplav och gammelekslav. Föryngringen av nyckelarten ek utgör problematisk bestandsstruktur. Här finns ett gammalt fynd av vit lavmätare (EN). Arten är mycket ovanlig och förekommer i glesa, varma, ofta betade ekskogar med stort inslag av jätteekar. Äggen läggs på lavar, vanligen blåslav, som växer på ek och larven lever av ekens blad. Området klassas som trädklädd betesmark (9070) med fullgod status. Statusen kan komma att ändras om inte åtgärder för att förhindra ålderglapp i ekbeståndet inte utförs.

Delområde 1c)

Området utgörs av en ljusöppen ädellövskog i sydost som sambetas med strandängarna inom fågelskyddsområdet Böda- Karsnabben. Området restaurerades 2018. Här finns friställda ädellövträd av ek, alm, ask och lönn men även oxel, de flesta av efterträdarstorlek. Ett skyddande buskage av slån och hagtorn har sparats som vindskydd mot havet. Här finns rikligt med grov, gammal hassel samt död hasselved och delar av området har karaktären av ett hässle. Här växer rikligt med lundarter som tandrot, nattviol, lundslok, sår-läka, sippor och rikligt med groddplantor av ask, lönn och tysklönn. Hävdgynnade arter saknas. Området klassas som trädklädd betesmark med fullgod status, främst med avseende på förekomsten av gammal grov hassel (9070).

Delområde 1d)

Området består av betad yngre ädellövskog i reservatets nordöstra del. Här växer mestadels ek av efterträdarstorlek och rönn, klibbal och apel. I denna del av reservatet finns unga ekar och föryngring av ek. Buskkskiktet utgörs av hagtorn och döda högväxta enar. På en flygbild från 60-talet ses hur detta område varit öppen betesmark med spridda, då levande, enar. Marken är mestadels torr med skuggtåliga arter som hundkex, nässlor och skuggnäva. Marken klassas som icke Natura-naturtyp, utvecklingsmark.

Delområde 1e)

Området utgörs av ett hygge där gran avverkades 2014. Riset från avverkningen ligger kvar inom området, här står enstaka ek, ask och tall samt några unga hasselbuketter. På vissa ställen finns kraftiga slyuppslag av tysklönn. På hygget har tidiga successionsarter etablerat sig som hagtorn, björnbär och druvfläder. Främmande arter med invasivt växtsätt har etablerat sig, bland annat spirea och snöbär. I fältskiktet växer åkertistel, hundkex, skuggnäva och löktrav. Marken klassas som icke Natura-naturtyp, utvecklingsmark.

Inom delområdena 1a – 1b förekommer läderbagge (*Osmoderma eremita*) och ekoxe (*Lucanus cervus*) som ingår i bilaga 2 till art- och habitatdirektivet, populationen anses vara i ogynnsamt tillstånd med avseende på mängden tillgänglig livsmiljö.

Bevarandemål

- Arealen av trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 9,4 hektar.
- Gamla grova ekar, gammal grov hassel och hålträd av ädellöv ska finnas i riklig mängd.
- Bete eller slåtterska påverka dynamik och struktur i delar av området.
- Det ska finnas allmänt med gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av ek.

- Det ska finnas ett buskskikt med hassel samt bärande och blommande buskar och taggbuskar som t.ex. hagtorn, nyponros, slån.
- Följande substrat ska vara rikligt förekommande: döende och försvagade ekar, död ved i olika former och olika nedbrytningsstadier inklusive levande träd med döda träddelar; grova hålträd med mulm, gamla träd med grov bark av framförallt ek men även andra ädellövträd.
- Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag genom en variation av täta resp. öppna och glest beskogade delar, samt bryn.
- Sly/ungträd ska inte tillåtas skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området.
- Ingen vedartad igenväxningsvegetation ska förekomma.
- Det ska finnas pollen- och nektarresurser i form av blommande kärlväxter, buskar och träd för områdets värdefulla insektsfauna.
- Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma.
- Det ska finnas rikliga förekomster av typiska lavar, mossor och svampar samt egna indikatorarter av skalbaggar.
- Populationen av läderbagge (*Osmoderma eremita*) ska vara ökande sett till mängden individer samt hålträd av löv.
- Populationen av ekoxe (*Lucanus cervus*) ska vara stabil eller ökande sett till mängden individer samt liggande död lövvädd.
- Främmande invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Initiala restaureringsinsatser

- Ekar och efterträdare friställs varsamt. Veteranisering utförs på några träd utan värdefulla strukturer.
- Några mulmholkar placeras ut i soliga och varma lägen.
- Ek planteras i den västra ekhagen.
- Jätteträdens hälsotillstånd besiktigas med några års mellanrum och åtgärder som beskärning, mulchning, röjning av igenväxning, veteranisering av stående träd intill, band runt stammar som hotar att falla isär, utförs vid behov.
- Efterträdarekar friställs.
- Röjningar utförs i träd- och buskskikt, gärna med ett flikigt bryn mot sjön.
- Ekoxeanläggningar placeras i gynnsamt läge.
- Tysklönn bekämpas.
- Spirea och snöbär röjs eller grävs bort.
- Det mesta av det kvarliggande riset på hygget körs ihop och bränns eller flyttas.
- Nyplantering av ek utförs.

Löpande skötsel

- Området bör hävdas genom bete eller slåtter. Bete med nötdjur är ur naturvårdssynpunkt att föredra men även andra djurslag går bra, hästbete är dock inte tillåtet enligt gällande föreskrifter. Om bete ersätts med slåtter innefattar detta även uppsamling och bortförsl av slaget material.

- Betestrycket ska vara extensivt med kompletterande putsning av sly och stora bestånd med tex nässlor, björnbär.
- Tysklönn bekämpas.
- Igenväxning kring ekar röjs bort.
- Stensträngarna ska hållas fria från skadlig igenväxningsvegetation.

5.2 Skötselområde 2: Alsumpskog (11,1 ha)

Beskrivning

Området utgörs av äldre alsumpskog, ett mindre sumpkärr och yngre alsumpskog klassad som utvecklingsmark.

Delområde 2a)

Delområdet utgörs av alsumpskog med inslag av ask och asp vid reservatets norra gräns. Här finns rikligt med gamla grova träd, hålträd, torrträd och lågor. Alarna är grova och har karaktären av att ha utvecklats mer öppet. Markfukten varierar kraftigt med sumpkärr med vattenspiegel och hydrofil vegetation till torrare sandområden med lundflora. Alarna har ingen tydlig sockelbildning och växer i huvudsak på sand med lättillgängligt grundvatten. Den geometriska kartan från 1732 vittnar om att området har en beteshistorik och då kallades för ”kohagen”, de äldsta alarna härrör troligen från denna tid. Tysklönn förekommer i vissa partier. I det glesa fältskiktet växer ramslök, tandrot (S), sårläka (S) skogsbingel, vattenmåra, harsyra, besksöta, strandklo och tuvtåtel. Bottenskikt saknas till största del. Området har inga synliga diken och verkar i övrigt relativt opåverkat. Signalarten kandelabersvamp (NT) har påträffats på en asplåga i området. Området klassas som lövsumpskog (9080) i gynnsamt bevarandetilstånd.

Delområde 2b)

Delområdet är beläget i reservatets södra del och utgörs av alsumpskog av naturskogskaraktär med rikligt med grova alar, hålträd, torrträd och lågor. Här finns även enstaka grov ask och ekar av efterträdarstorlek. Övriga trädslag utgörs av björk, ek och rönn. Även i detta område finns rikligt med tysklönn som föryngrar sig rikligt. Alarna har ingen tydlig sockelbildning. Buskskiktet är glest med främst björnbär och hagtorn men här finns även en del gammal hassel i torrare partier inne i skogen. Bottenskikt saknas och i det glesa fältskiktet växer det nejlikrot, skogsbräken, harsyra, stinknäva, hässlebrodd, skogsvicker, ekorrbär, liljekonvalj, skogsbingel, tuvtåtel, tandrot, svärdsilja (K), videört, stinksyska, vattenmåra, strandklo (K) och älgräs samt rikligt med asksly. Här finns även en stor population rödblåra (*Silene dioica*) en art som är knuten till alsumpskog och är sällsynt på Öland. Skogens hydrologi är påverkad genom dikning. Här finns ett före detta naturligt vattendrag som är rensat och rätat och omfattas av ett vattenavledningsföretag (förrättningår 1894-1895). På den historiska kartan från 1732, kan man se en mer varierad och meandrande sträckning av vattendraget. Bäckens har inventerats 2012 i en biotop- och fiskundersökning av Hushållningssällskapet på uppdrag av Borgholms kommun (Månsson 2012). Inventeringen visade på ett högt skyddsvärde då bäcken bedöms vara mindre påverkad än andra öländska vattendrag med en god beskuggningen från omgivande skog och delsträckor med bra förutsättningar för uppväxt och ståndplats för öring. En delsträcka på 120 meter ligger inom Böda prästgårds naturreservat. Här är bäcken grund, ca 0,5 meter, vilket gör att stora stenar eller ansamling av grenar kan utgöra vandringshinder för fisk och annan vattenlevande fauna. Trädzonen är viktig för vattendragets fauna.

Finare detritus och sand dominerar bottenstrukturer. Längst i söder, i huvudsak utanför reservatsgränsen, finns ett grävt dike parallellt med vägen. I östra kanten finns en stenmur. Alsumpskogen klassas som Natura-naturtyp lövsumpskog (9080) i gynnsamt bevarandetillstånd med avseende på strukturer som gamla träd och rik flora. Hur kraftigt dikningen påverkar den naturliga hydrologin är dock inte utrett.

Delområde 2 c)

Området utgörs av alsumpskog i av yngre ålder i reservatets norra del. Enligt ekonomiska kartan så var hela detta skötselområde trädlöst på 40-talet. Här finns ställvis täta snår av hagtorn i buskskiktet och i det dåligt utvecklade fältskiktet växer älggräs, tuvtåtel, videört, strandklo och ormbär. År finns även gott om groddplantor av ask och tysklönn i fältskiktet. Området ingår i betesfälla men saknar foder och betesgynnade arter. Området klassas som icke Natura-naturtyp, utvecklingsmark. I det nordöstra hörnet finns ett mindre sumpkärr som omgärdas av alsumpskogen. Här växer starr, tuvull, sumpmåra, bäckveronika, besksöta, videört, gåsört, pilört och även nässlor. Området betas men har i dagsläget inga hävdgynnade arter. Bottenskikt av mossor och torvlager saknas. Kärret är opåverkat av dikning och har troligen en helt naturlig näringsstatus. Kärret har tidigare felaktigt klassats som rikkärr men klassas nu om till icke Natura-naturtyp, utvecklingsmark.

Delområde 2 d)

Området ligger norr om vägen ut till Karsnabben. Ung klibbal dominerar med inslag av tysklönn, rönn och apel. I norr och öster löper ett dike som avvattnar jordbruksmark norrut. Runt om alskogen ligger jordbruksmark och i öster strandäng. Området har en historik av bete och var så sent som på 40-talet helt öppet enligt den ekonomiska kartan. Idag finns få spår kvar av detta förutom döda enar, enstaka stubbar av grova träd och gamla aplar i områdets kantzoner. Fältskiktet är glest och artfattigt med främst älggräs, nejlikrot och sly av ask och tysklönn. Enstaka buskar utgörs av hagtorn, hassel och hallon. Öster om diket har klibbalen avverkats och består idag av ett hygge, en liten del av detta hygge ligger inom reservatets gräns. Alsumpskogen klassas som icke Natura-naturtyp, utvecklingsmark.

Bevarandemål

- Arealen av Lövsumpskog (9080) ska vara minst 9,4 hektar.
- Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur.
- Naturliga hydrologi och grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur.
- Det ska finnas gamla grova vidkroniga träd, hålträd, och föryngring av nya träd som efterträdare av al.
- Det ska finnas liggande och stående död lövved i olika nedbrytningsklass.
- Vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet ska utgöra ett påtagligt inslag.
- Främmande invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Tysklönn bekämpas.

- Grova alar och ädellövträd som tidigare stått öppet friställs. Hänsyn tas till skyddsvärd lundflora och markens känsliga hydrologi. Här kan man i samband med friställningar även skapa några gläntor om det kan utföras utan att skada andra värden. Den ekonomiska kartan kan ge vägledning av vart gläntorna kan återskapas.
- Skötselplanen utgör inget hinder för hydrologisk restaurering av bödabäcken eller proppning/igenfyllning av diken i anslutning till sumpskog. Observera dock att det för Bödabäcken finns ett gällande vattenavledningsföretag.
- Skadlig igenväxning runt kulturlämningar, t.ex. stenbryggan och skvaltkvarnarna röjs bort.
- Skötselområdet får hävdas genom extensivt bete eller slåtter om behov uppstår.

5.3 Skötselområde 3: Gräsmarker (2,7 ha)

Beskrivning

Delområde 3 a)

Centralt i reservatets norra delområde finns en halv-öppen betad kalkgräsmark med enstaka grupper av främst ek och oxel. Betesmarken har formen av ett långsmalt bryn med varmt skyddat mikroklimat. Området är rikt på dagfjärilar tex silverstreckad pärlemorfjäril, sorgmantel och amiral och artrikedomen bör noggrannare inventeras. Almsnabbvinge (NT) som är knuten till alm har påträffats inom reservatet. Buskskiktet utgörs av gammal hassel, slån, björnbär och förvildad liguster. Marken är torr och relativt utmagrad och hävdgynnade arter som rödklint, gulmåra, liten blåklocka, åkervädd, brudbröd, vårbrodd, darrgräs, ängsskallra, jordtistel och spåtistel är allmänt förekommande. Näringsgynnade arter som nässlor, hundäxing och tuvtåtel förekommer sparsamt. Här finns en cirkelformad kvarngrund klassad som fornlämning (Böda 212:1). Marken har i basinventeringen klassats som icke Natura-naturtyp men har i samband med denna revideringen klassats om till kalkgräsmark (6210) på grund av på artsammansättningen i fältskiktet.

Delområde 3b) Skansen

Området består av en stjärnformig skansanläggning som tros vara av medeltida ursprung. Skansen består av en 5–9 m bred uppbyggd sandvall som är delvis övertorvad. Runt vallen finns en 5–8 m bred och 0,5 – 0,8 m djup vallgrav som i den södra delen ersatts av ett dike vid ett vägbygge. Här är även sandvallen delvis förstörd på grund av äldre sandtäkt. Området betas och djurens tramp har gett upphov till sandblottor här och var. I området finns fynd av rödlistade skalbaggar knutna till sandblottor, bland annat *Sibinia pyrrhodactyla* och *Galeruca jacunda*. Storskifteskartan över Mellböda från 1763 visar att skansen under en tid använts som åker. Idag utgör vegetationen av torrängsarter som tex. gulmåra, fältsippa, fårsvingel, åkervädd, femfingerört och fältmalört. Här finns ett äldre fynd av bladbaggen *Galeruca jacunda* (NT) som i nordeuropa endast är känd från Öland och Gotland. Larvens värdväxt är malört, framförallt fältmalört som växer rikligt inom Skansens vallar. Här finns även en del ohävsarter som skräppor, hundäxing, nässlor. I bottenskiktet växer rikligt med hakmossa. I vallgraven och till viss del sandvallarna växer en del grova träd av ek, klibbal, rönn och gammal apel och hassel. Här finns en skyddsvärd jättek över 5 meter i omkrets. Eken har nedsatt vitalitet, är delvis ihålig, med grova döda träddeklar och mycket grov bark. Området klassas som icke-Natura naturtyp, utvecklingsmark.

Bevarandemål

Hela skötselområdet:

- Arealen av (6210) ska vara minst 1,6 hektar.
- Regelbunden hävd i form av bete ska påverka hela området.
- Värdefulla träd, t ex bärande och blommande träd, hagmarksträd, hålträd, grova träd ska finnas
- Ingen skadlig ansamling av förna ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut.
- Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma.
- Främmande invasiva arter ska inte förekomma.

Delområde 3 a)

- Det ska finnas allmänt med typiska och karaktäristiska arter av fjärilar och kärlväxter.
- Solexponerade och vindskyddade miljöer och strukturer i form av blommande och brynbildande buskar ska utgöra ett påtagligt inslag.
- Skansen som kulturmiljö ska bevaras och vårdas på ett sådant sätt att dess kulturhistoriska värden består.

Delområde 3 b)

- Marken ska ha ett luckert vegetationstäck och partier med öppen sand.

Skötselåtgärder

- Markerna ska hävdas genom bete eller slåtter med efterbete. Bete bör ske med nötkreatur men även andra djurslag tillåts. Om markerna ska slå ska höet bärgas.
- En del av den naturliga föryngring av ädellövträd som kommer upp i t.ex. hagtorn och slånbuskar sparas som framtida hagmarksträd (gäller ej i kulturlämningar).
- Främmande arter som tysklönn, snöbär eller liguster som spritt sig från bebyggelsen bekämpas genom återkommande röjningar.
- Igenväxningsvegetation röjs bort i gräsmarken vid behov.
- Kulturlämningarna ska hållas fria från skadlig igenväxningsvegetation.
- Inom områdena får mindre sandblottor och luckor i växttäck får skapas för att gynna t.ex. sandbin. På fornlämningen skapas ytliga sandblottor genom försiktig skrapning av växtligheten.

5:4 Skötselområde 4: Övrig skog (0,6 ha)

Beskrivning

I delområdets nordvästra hörn finns ett torrare område som domineras av tall med inslag av tysklönn. Här finns även enstaka alm, ask och fågelbär. Några tallar är grova men saknar den karaktäristiska släta bark som karaktäriserar riktigt gamla tallar. På den geometriska kartan från 1732 kan man se den mur som idag är raserad men synlig. Trädbeståndet är av sen tid, på den ekonomiska kartan från 40-talet var området fortfarande trädöst men tallarna är synliga på flygfotot från 60-talet. Området ligger nära tätbebyggt område och

en förskola som använder området för utflykt och lek. Naturtypen klassas som icke-Natura-skog.

Bevarandemål

- Området ska kunna nyttjas för pedagogiska och friluftsmässiga ändamål.
- Främmande trädarter ska inte finnas i området.
- Naturliga processer, som t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur.

Skötselåtgärder

- Tysklönn avverkas, ringbarkning undviks i denna kantzon mot bebyggelse, sly och föryngring röjs vid behov.

6. Friluftsliv

Beskrivning:

Reservatet ligger vid turistorten Böda på norra Öland. Reservatet omfattar totalt 25,4 hektar och är uppdelat i tre olika delområden.

Det nordöstra området består av öppen ekhagmark med grova ekar, hassel och alsumpskog. Mittemot kyrkan finns reservatets grusparkering med informationsskylt och en stätta över till reservatsområdet. Parkeringen saknar en P-skylt. I andra änden av hagen, vid sjömarken finns ytterligare en informationsskylt. Här finns en vandringsled utanför men parallellt med reservatet som löper hela vägen ner till den södra delområdet och alsumpskogen. Vandringsleden löper delvis igenom fågelskyddsområdet Böda-Karsnabben som under delar av året omfattas av tillträdesförbud. Detta förbud gäller dock inte vandringsleden.

Det södra delområdet kan man uppleva en naturskogsartad alsumpskog med en rik flora. En grusväg med färast korsar reservatets norra del och leder ut till Karsnabbens strandängar. Här finns en informationsskylt. Parallellt med vägen löper en bäck som är försedd med en spång. En stig löper sedan igenom alsumpskogen ner till Böda skans i det sydöstra hörnet. Skansen är en försvarsanläggning som troligen har ett medeltida ursprung. Skansen betas tillsammans med strandängen och ingångarna är försedda med stätor. Söder om reservatsområdet finns en camping och vägen ut till Böda hamn. Campingen har en större parkering. Vid denna ingång till reservatet finns en mindre träbro över vägdiket och en stätta in till skansen, här finns även en informationsskylt.

Det nordvästra området består av en ekhage intill prästgården. Här kan man uppleva en öppen gräsmark med grova ekar som troligen är många hundra år gamla. Här finns en stätta och en informationsskylt. En stig löper genom området. I hagen finns ett par stensträngar från järnåldern.

Bevarandemål:

- Området ska ha ett lämpligt antal besökare med hänsyn till områdets syfte och bevarandet av dess natur- och friluftslivsvärden.
- Besökarna ska vara belåtna med sina upplevelser av området.

- Anordningar för friluftslivet samt informationstavlor och gränsmarkeringar ska vara i gott skick.

Skötselåtgärder:

- Stigarna inom området ska hållas framkomliga.
- Parkeringen hålls öppen och slås av vid behov.
- Informationstavlor, stättor och ledmarkeringar underhålls.
- Ledmarkeringar utförs i första hand på stolpar, i undantagsfall på träd.
- En P-skylt bör sättas upp på parkeringen öster om vägen.
- Informationsskylten vid ingången från reservatparkeringen, står i dagsläget vid grinden i ett skymt läge, den bör flyttas till stättan.
- Vid färsten över vägen mot Karsnabben i det södra delområdet bör de två informationsskyltarna byta plats.
- Information om det medeltida hamnläget bör sättas upp i det södra delområdet.
- Stättan vid ingången från campingen i det södra delområdet bör bytas ut mot en grind för att den kulturhistoriskt intressanta Skansen ska vara tillgänglig för fler besökare. Spången över diket görs bredare. Information om Skansens historia bör sättas upp.

7. Bränder och brandbekämpning

Inom reservatet finns inga brandbenägna skogstyper.

Spontan brand i reservatet ska släckas. Räddningstjänsten ansvarar för bedömning av lämpligt tillvägagångssätt, om möjligt i samråd med reservatsförvaltningen.

Släckningsarbete bör ske med försiktighet, om möjligt i samråd med förvaltaren så att gamla träd och känslig flora inte skadas. Exempelvis kan skador på naturvärden uppstå genom hårdspolning vid rötter och på stammar på äldre träd och döda träd. Körskadorna är ett annat exempel på skador som kan uppstå och som så långt möjligt bör undvikas.

8. Jakt

Det finns inga inskränkningar vad gäller rätten till jakt inom reservatet.

9. Dokumentation och uppföljning

9.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärder samt kostnad och finansiering för utförda åtgärder.

Åtgärder, exempelvis bete eller slätter som inte utförs av förvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren på begäran redovisar utförda åtgärder.

Förvaltaren ska följa upp utförda skötselåtgärder vid behov. Förvaltaren ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, vem som utfört uppföljning samt kostnad och finansiering för utförd uppföljning.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål. Hur bevarandemålen följs upp anges i naturreservatets uppföljningsplan. I uppföljningsplanen anges vilka målindikatorer som ska mätas för att följa upp respektive bevarandemål. Länssstyrelsen är ansvarig för genomförande av uppföljningsåtgärder, utvärdering av huruvida bevarandemålen nåtts samt eventuell anpassning av rådande skötsel. All uppföljningsverksamhet inom reservatet skall dokumenteras i Naturvårdsverkets databas Skötsel-DOS, VIC Natur.

10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Mål	När	Var	Prioritet*
Friställning av skyddsvärda träd och efterträdare	Öka trädens livslängd och gynna biologisk mångfald knuten till skyddsvärda träd	Löpande	1 och 2	1
Hälsobesiktning av jätteträd	Öka trädens livslängd och gynna biologisk mångfald knuten till skyddsvärda träd	Vart 2 - 3 år	1	2
Mulmholkar, ekoxeanläggningar, faunadepåer	Öka tillgängliga substrat för hålträdslevande respektive vedlevande arter	2019–2022	1	2
Nyplantering av ek	Förhindra generationsglapp i ekbeståndet och gynna hotade ekberoende arter.	2019–2022	1	2
Bekämpning av främmande arter som tysklönn	Minska spridningen av främmande arter och gynna inhemska arter.	Löpande	Hela reservatet	1
Betesdrift	Upprätthålla och förbättra tillståndet för hävdgynnade arter och habitat	Årligen	1, 3	1
Ängsslätter	Upprätthålla och förbättra tillståndet för hävdgynnade arter och habitat samt öka mängden pollen- och nektarresurser, förhindra igenväxning	Årligen/som alternativ skötselmetod	1, 3	2
Dikesproppning/återställning	Återskapa en naturlig hydrologi	Ej tidsbestämd	2	3
Underhåll av vägar och stigar och anordningar för friluftslivet	Gynna friluftslivet	Löpande	Hela reservatet	2
Uppföljning av skötselåtgärder och bevarandemål	Utvärdera rådande skötsel m.m	Löpande	Hela reservatet	2

*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

11. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter, signalarter, arter upptagna i EU:s art- och habitat- respektive fågeldirektiv, arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter samt andra intressanta arter inom naturreservatet Böda prästgård. Artlistan är sammanställd med data från Artportalen 2019-04-01, uppgifter från Natur och Kultur på Öland (2001, red. Forslund).

Rödlistekategorier enligt den nationella rödlistan fastställd av Naturvårdsverket 2010.

Rödlistekategori:

- EX = utdöd (extinct)
- RE = nationellt utdöd (regionally extinct)
- CR = akut hotad (critically endangered)
- EN = starkt hotad (endangered)
- VU = sårbar (vulnerable)
- NT = nära hotad (near threatened)
- DD = kunskapsbrist (data deficient).
- LC = livskraftig, rödlistad enligt 2005 års klassning.

S = Signalart enligt Skogsstyrelsens signalartslista för nyckelbiotopsinventeringen.

Arter upptagna i EU:s art- och habitat- respektive fågeldirektiv har nedan markerats med N2000.

Arter som berörs av Åtgärdsprogram för hotade arter har nedan markerats med ÅGP.

För observationer äldre än 1990 har sista observationsdatum angivits inom parantes.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Signalart	Övrigt
Fjärilar				
Kattostmal	<i>Platyedra subcinerea</i>	VU		
Mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT		
Almsnabbvinge	<i>Satyrrium w-album</i>	NT		
Sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT		
Mindre bastardsvärmare	<i>Zygaena viciae</i>	NT		
Klubbsprötad bastardsvärmare	<i>Zygaena minos</i>	NT		
Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT		
Brunfläckad lövmätare (1983)	<i>Idaea trigeminata</i>	NT		
Brungrå högstjärt (1983)	<i>Clostera anastomosis</i>	NT		
Silverfläckspraktmal	<i>Denisia stroemella</i>	NT		
Silversmygare (1971)	<i>Hesperia comma</i>	NT		

Tvärbandat vickerfly (1983)	<i>Lygephila viciae</i>	NT		
Vit lavmätare (1977)	<i>Fagivorina arenaria</i>	EN		
Fåglar				
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT		
Gulsparr	<i>Emberiza citrinella</i>	VU		
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT		
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT		
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU		
Kärlväxter				
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>		S	
Ramslök	<i>Allium ursinum</i>		S	
Storrams	<i>Polygonatum multiflorum</i>		S	
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>		S	
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>		S	
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>		S	
Skogslind	<i>Tilia cordata</i>		S	
Tandrot	<i>Cardamine bulbifera</i>		S	
Buskstjärnblomma	<i>Stellaria holostea</i>		S	
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>		S	
Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT	S	
Murgröna	<i>Hedera helix</i>		S	
Sårläka	<i>Sanicula europaea</i>		S	
Backsmörblomma	<i>Ranunculus polyanthemus</i>	NT		
Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR		
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN		
Rödblära	<i>Silene dioica</i>			Regionalt sällsynt
Lavar				
Traslav	<i>Scytinium lichenoides</i> s. lat.		S	
Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>		S	
Matt pricklav	<i>Pachnolepia pruinata</i>	NT		
Gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	VU		

Stiftklotterlav	<i>Opegrapha vermicellifera</i>	NT		
Rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	NT		
Liten sönderfallslav	<i>Bactrospora corticola</i>	NT		
Stor sönderfallslav	<i>Bactrospora dryina</i>	EN		
Gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	NT		
Trubbig brosklav	<i>Ramalina obtusata</i>	VU		
Skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT		
Glansfläck	<i>Arthonia spadicea</i>			
Rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>			
Grå skärelav	<i>Dendrographa decolorans</i>			
Gulpudrad spiklav	<i>Calicium adpersum</i>			
Skalbaggar				
Läderbagge	<i>Osmoderma eremita</i>	NT		ÅGP, N2000
Bredhornad smalpraktbagge	<i>Agrilus laticornis</i>	NT		
Ekoxe	<i>Lucanus cervus</i>			N2000
Gul jätteknäppare	<i>Stenagostus rufus</i>	VU		
Ekgrenbrunbagge	<i>Conopalpus testaceus</i>			
Gulbent kamklobagge	<i>Allecula morio</i>	NT		
	<i>Lepyrus capucinus</i>	NT		
Brun sammetslöpare (1974)	<i>Chlaenius tristis</i>	NT		
Dysterfrölöpare (1969)	<i>Harpalus melan- cholicus</i>	VU		
Kardinalfärgad rödrock	<i>Ampedus cardinalis</i>	NT		
Matt mjölbagge	<i>Tenebrio opacus</i>	VU		
Ribbdyngbagge (1969)	<i>Euheptaulacus sus</i>	EN		
Svartspetsad rödrock	<i>Ampedus praeustus</i>	NT		
Taggbock	<i>Prionus coriarius</i>	NT		
Molnfläcksbock (1979)	<i>Mesosa nebulosa</i>	NT		ÅGP
Prydnadsbock (1969)	<i>Anaglyptus mysticus</i>	NT		
Kolsvart brunbagge (1972)	<i>Melandrya barbata</i>	EN		
Rödbrun blankbock (1969)	<i>Obrium brunneum</i>	NT		
En bladbagge (1970)	<i>Galeruca jucunda</i>	NT		
En vivel	<i>Lepyrus capucinus</i>	NT		

En stumpbagge (1977)	<i>Margarinotus purpurascens</i>	NT		
En vivel (1970)	<i>Sibinia pyrrhodactyla</i>	NT		
En rovlevande vedskalbagge (1991)	<i>Teredus cylindricus</i>	CR		
Rödhjon	<i>Pyrrhidium sanguineum</i>	NT		
Steklar				
Fibblesandbi	<i>Andrena fulvago</i>	NT		
Guldsmaalbi (1976)	<i>Lasioglossum aera-tum</i>	NT		
Rödtoppebi (1976)	<i>Melitta tricineta</i>	NT		
Spindeldjur				
Gammelekklokrypare	<i>Larca lata</i>	NT		
Storsvampar				
Läderskål	<i>Encoelia furfuracea</i>		S	
Scharlakansvårskål s.lat.	<i>Sarcoscypha coccinea s.lat.</i>		S	
Lömsk flugsvamp	<i>Amanita phalloides</i>		S	
Brun klibbskivling	<i>Limacella glioderma</i>		S	
Doftråding	<i>Inocybe bongardii</i>		S	
Bolmörtsskivling	<i>Entoloma sinuatum</i>		S	
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT	S	
Stinkbrosking	<i>Gymnopus foetidus</i>		S	
Gulfotsskölding	<i>Pluteus romellii</i>		S	
Kantarellmussling	<i>Plicaturopsis crispa</i>		S	
Kragjordstjärna	<i>Geastrum michelianum</i>		S	
Rostticka	<i>Phellinus ferruginosus</i>		S	
Hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>		S	
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	NT	S	
Lundröksvamp	<i>Lycoperdon atropurpureum</i>	EN		
Läderboll	<i>Mycenastrum corium</i>	NT		
Knottrig rottryffel	<i>Scleroderma verrucosum</i>	NT		
Dvärgjordstjärna	<i>Geastrum schmidelii</i>	NT		
Pälsticka	<i>Inonotus hispidus</i>	VU		

12. Referenslista

Antonsson, K. 2001. Åtgärdsprogram för bevarande av Läderbagge (*Osmorderma ermita*). Naturvårdsverket.

Artdatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Bengtsson, V. 2018. Rötter- det gömda trädet (faktablad). Opublicerat.

Forslund, M (red). 2001. Natur och kultur på Öland. Naturvårdsprogram för Kalmar län. Länsstyrelsen i Kalmar län.

Franc, N. 2013. Åtgärdsprogram för långhorningar i hassel och klen ek, 2013-2017. Naturvårdsverkets rapport 6548.

Hedin, J., Niklasson, M. & Bengtsson, V. 2018. Veteranisering – verktyg istället för tid. Fauna & Flora. 113:2, 13 -25.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Naturvårdens riksintressen, Öland. Meddelande 1989:14.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Skötselplan för naturreservatet Böda prästgård, fastställd 2001-12-13.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Odlingslandskapet, bevarandeprogram för Borgholms kommun. Meddelande 1995:25 (Böda).

Länsstyrelsen i Kalmar län. Ängs- och hagmarksinventering, Borgholms kommun. Meddelande 1991:03 (nr 9, Karsnabben).

Månsson, C-J. 2012. Biotop- och fiskeundersökningar på Öland. Hushållningssällskapet. Borgholms kommun.

Rudmark, L. 1983. Beskrivning till jordartskartan Borgholm NV/NO. Sveriges geologiska undersökning. Uppsala

Växjö stift (1981) Prästgårdsinventering Kalmar län. Växjö stift 1981.82.86.

Artdatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Nitare, J. 2000. Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen

Vera, F.W.M. 2000. Grazing Ecology and Forest History. CABI Publishing, Wallingford.
Wik, N.-G., Bergström, U., Bruun, Å., Claeson, D., Jelinek, C., Juhojuntti, N., Kero, L., Lundqvist, L., Stephens, M.B., Sukotjo, S., Wikman, H. 2005. Beskrivningen till berggrundskartan över Kalmar län. SGU serie Ba66.

Ölands Botaniska Förening. 1993. Protokoll från inventering av signalerande och rödlistade kärlväxter och kryptogamer i Mittlandskogen.

Internetsidor

Artdatabanken, rödlistade arter, <https://artfakta.se/artbestamning>

Naturvårdsverket. *Art- och naturtypsvisa vägledningar för Natura 2000*. Naturvårdsverkets hemsida, www.naturvardsverket.se

<http://lifebridgingthegap.se/>

Artportalen, <http://www.artportalen.se/>

Sveriges Geologiska Undersökning, <http://www.sgu.se/GeoLagret/>

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, Fornsök, <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>

Lantmäteriets arkiv, <https://arkivsok.lantmateriet.se>

Historiskt kartmaterial från Lantmäteriets Arkivsök:

Geometrisk karta över Böda västergården, Kyrketorp och Norrböda, 1732

Geometrisk karta över Mellböda och Strandtorp, Böda socken 1763

Enskifteskarta över Mellböda 1813, Böda socken

Bilagor

- 2.1 Bevarandeplan
- 2.2 Skötselplan
- 2.3 Anordningskarta
- 2.4 Natura 2000-karta
- 2.5 Fornlämningskarta
- 2.6 Fastighetsutredning

Bevarandeplan för Natura 2000-området Böda prästgård SE0330101

Allmän information

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. Föreskrifter enligt reservatsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länssstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns på Länssstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/kalmar. Sök efter ”Tillstånd Natura 2000”.

Kartor

Information om naturtypers och arters aktuella utbredning i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”[kartverktyget skyddad natur](#)”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Kommun	Borgholm
Områdets totala areal	25,2 ha
Markägarförhållanden	Svenska kyrkan samt privatägd
Regeringsbeslut, historik	pSCI 1996-06-01 SCI 2005-01-01 SAC 2011-03-01 Regeringsbeslut M2010/4648/Nm
Naturtyper som ska bevaras i området*	Areal
9070 – Trädklädd betesmark	9,4 ha (7,0 ha)
9080 – Lövsumpskog	9,4 ha (9,4 ha)
6510 – Kalkgräsmark	1,6 ha (0 ha)
*Arealer för naturtyper baseras på underlag i NNK samt fältinventering utförd i samband med revidering av skötselplanen. Nu gällande arealer som tidigare inrapporterats till EU anges inom parantes. Nyttillkommen Natura-naturtyp på grund av faktisk förändring: Kalkgräsmark-6510 (1,6 ha) Ökad areal av trädklädd betesmark på grund av faktisk förändring (2,4 ha).	
Arter som ska bevaras i området	
Enligt Habitatdirektivet	1083 – ekoxe, <i>Lucanus cervus</i> (Ej fastställd i regeringsbeslut)
	1084 – läderbagge, <i>Osmoderma eremita</i> (Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut)
Bevarandesyfte	Syftet med Natura 2000-området att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.
Prioriterade bevarandevärden	syftet med Natura 2000-området är att skydda och vårda de ingående naturtyper och dess arter som finns i skogsmiljöerna samt gynna och bevara ingående art enligt art- och habitatdirektivet som finns i området.
Motivering	Mycket höga naturvärden knutna till ett gammelekbestånd med grova träd. Ekhagen utgör ett av Ölands i särklass viktigaste område med gamla ekar. Den rödlistade arten läderbagge finns i ekområdet. I detta Natura 2000-område finns även ett värdefullt lövsumpområde med förekomst av gamla alar och mycket substrat som död ved.
Prioriterade åtgärder	• Betesdrift • Friställning av ek och röjning av igenväxning

	• Kompletterande åtgärder för att överbygga generationsglapp i ekbeståndet och öka andelen lämplig livsmiljö för områdets vedlevande insekter • Återställning av alsumpskogarnas naturliga hydrologi • Bevarande av efterträdare till gammal ek i närområdet som livsmiljö till läderbagge och andra rödlistade ekberoende arter. • Bekämpning av tysklönn och andra främmande arter med invasiva egenskaper.
Beskrivning av området	Se skötselplan för naturreservatet
Vad kan påverka området negativt	• Åldersglappet i ekarnas åldersfördelning inom Natura-2000 området och dess närmaste omgivningar. • Jordpackning och markslitage i anslutning till särskilt skyddsvärda ekar. • Avsaknad av föryngring av ek. • Brist på substrat av död lövvädd i olika former. • Felaktig GROT-hantering. • Brist på pollen- och nektarkällor. • Utebliven, försvagad eller felaktig skötsel (t.ex. gödsling, stödutfodring och vinterbete eller alltför hård röjning av buskskiktet) av betesmark. • Spridning och etablering av främmande arter. • Dikning eller andra verksamheter påverkar sumpskogarnas hydrologi negativt.
Bevarandeåtgärder	Gällande regler: • Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och naturvårdsförvaltning av området. • Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller 300 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land), med undantag av den del av Natura 2000-området som har en fastställd detaljplan. Där gäller inte strandskyddet. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering

	förbjuden till exempel uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller till exempel för byggnader som behövs för jordbruket, skogsbruket, fisket eller verksamheter till vilka tillstånd har lämnats enligt miljöbalken. Natura 2000-området är också naturreservat och skyddas enligt 7 kap 4–8 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras bl.a. naturvårdsförvaltningen, allmänhetens fri- och skyldigheter samt markägarens/nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. • Natura 2000-området är en del av ett större kommunalt planlagt område. Av den kommunala byggnadsplanen framgår att den del som är Natura 2000-område utgörs av mark med beteckningen park eller plantering. Bevarandeåtgärder specifika för Böda prästgård • För Natura 2000-området som är naturreservat finns en fastlagd skötselplan med bevarandeåtgärder som bör följas. • Natura 2000-området berörs av åtgärdsprogram för läderbagge och särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet fastställda av Naturvårdsverket. Åtgärdsprogram förordar konkreta och specifika åtgärder för skydd och bevarande av särskilt hotade arter och livsmiljöer. Hänsyn bör tas till dessa. • Genomförande av LIFE-projektet Bridging the gap 2016–2022 som syftar till att restaurera värdefulla ekmiljöer. Inom projektet ska trädklädd betesmark restaureras genom friställning av ek, utplacering av mulmholkar, ekoxeanläggningar åt vedlevande insekter, veteranisering av yngre ekar och nyplantering av ek genomföras.
Uppföljning av naturtyper och arter	Se skötselplan samt separat uppföljningsplan
Beskrivning, bevarandemål och bevarandetillstånd för naturtyper och arter	Se skötselplan samt naturtypsvisa och artvisa vägledning på Naturvårdsverkets hemsida för generella beskrivningar av naturtyper och arter i art- och habitatdirektivet http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Natura-2000/

NATURRESERVATET BÖDA PRÄSTGÅRD

Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-4620-19

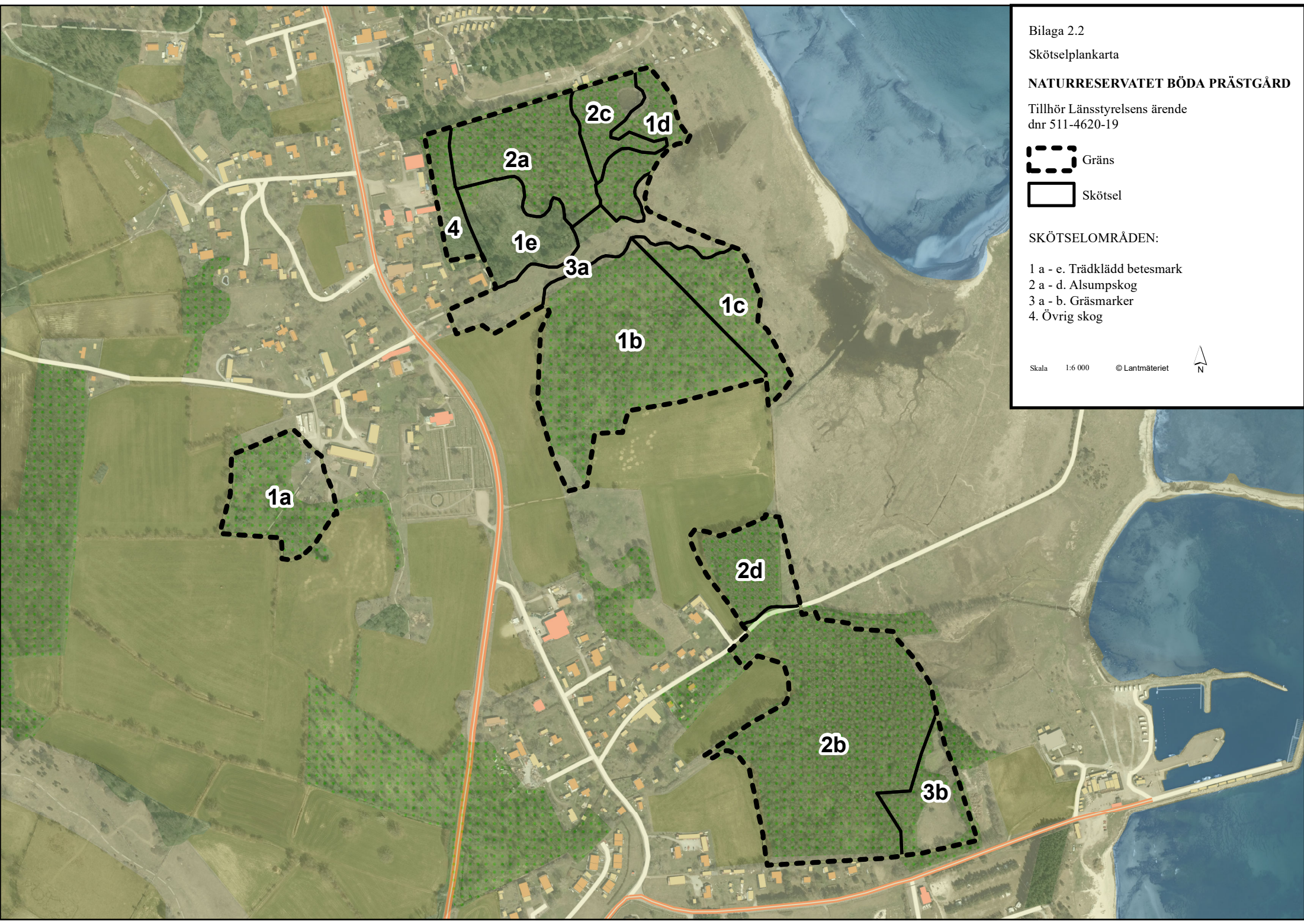

SKÖTSELOMRÅDEN:

- 1 a - e. Trädklädd betesmark
- 2 a - d. Alsumpskog
- 3 a - b. Gräsmarker
- 4. Övrig skog

Skala 1:6 000

© Lantmäteriet

Bilaga 2.3

Karta över anordningar för friluftslivet

NATURRESERVATET BÖDA PRÄSTGÅRD

Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-4620-19

 Gräns

 Informationstavla

 Parkering

 Spång

 Stätta

 Fågelskyddsområde Böda-Karsnabben

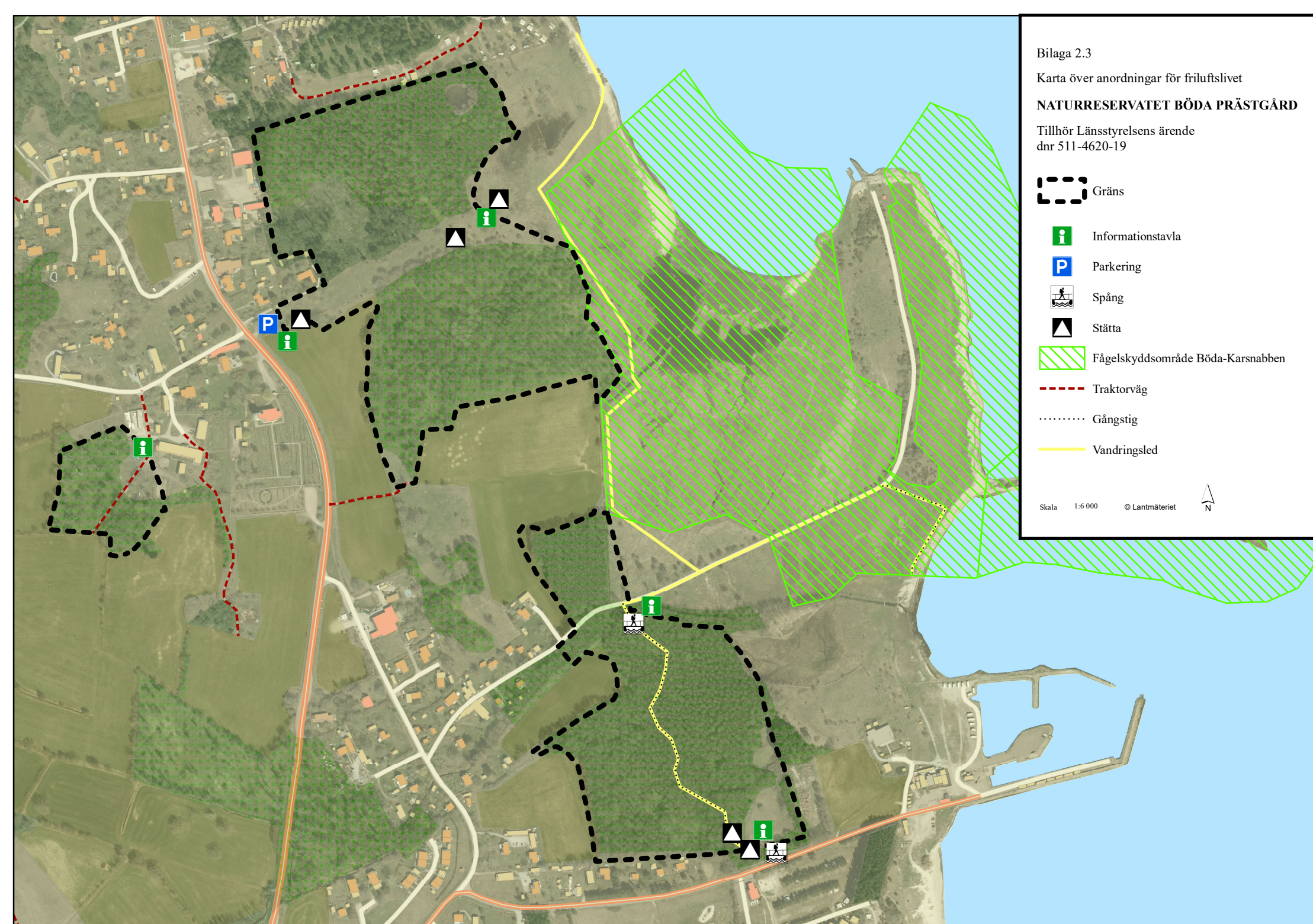
 Traktorväg

 Gångstig

 Vandringsled

Skala 1:6 000

© Lantmäteriet

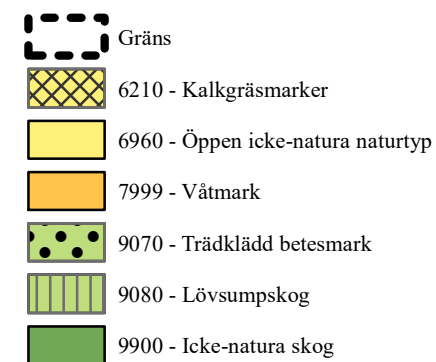

Bilaga 2.4

Vegetationstyper enligt Habitatdirektivets naturtyper

NATURRESERVATET BÖDA PRÄSTGÅRD

Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-4620-19

Skala 1:6 000

© Lantmäteriet

Bilaga 2.5

Karta över kulturhistoriska lämningar

NATURRESERVATET BÖDA PRÄSTGÅRD

Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-4620-19

 Gräns

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) punkt

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) linje

 RAÄ Fornlämningar (FMIS) yta

 Oregistrerade kulturlämningar

 Oregistrerade kulturlämningar

Skala 1:6 000

© Lantmäteriet

Böda 46:1

Äldre stenmur

Böda 212:1

Böda 387

Stensträngar

Vattenkvarn
Vattenkvarn

Böda 179:1

Böda 42:

Fastighetsförteckning vid områdesskydd enligt Miljöbalken

2019-03-12

Ärendenummer

O182696

Ärendenummer Lst ~

NVR id nr 2002289

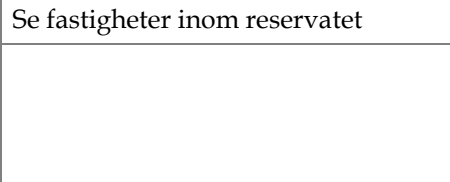
Handläggare

Patrik Nilsson

Ärende Fastighetsförteckning för naturreservatet Böda prästgård
Kommun: Borgholm Län: Kalmar

Fastigheter inom reservatet (fastigheter, sämjelotter, fiskelotter, byggnad å, allmänt vattenområde)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Övrigt
Böda 1:1		~
Böda 1:63		~
Mellböda 7:18		~

Marksamfälligheter inom reservatet (samfälld mark, samfällt vatten, samfällt fiske, allmänningar)		
Beteckning på kartan	Ägare/innehavare, adress	Ändamål
Mellböda S:3	~	Kanalen och diken
Delägarfastigheter:		
Mellböda och Strandtorps skifteslag. Delägarkretsen är utredd sedan tidigare och består av totalt 34 delägarfastigheter. Nedan har 5 av dessa listats upp efter kriteriet att de är någorlunda närbelägna det aktuella naturreservatet.		

Mellböda 6:2		~
Mellböda 6:13		~
Mellböda 7:17		~
Mellböda 7:18	Se fastigheter inom reservatet	~
Mellböda 7:19		~

Anläggningssamfälligheter inom reservatet - inga kända

(Gemensamhetsanläggningar enligt AL, anläggningar enligt LSV)

Rättigheter inom reservatet - inga kända

(servitut, ledningsrätt, nyttjanderätt, vägrätt, viltvårdsområde, fiskevårdsområde, rättigheter mineral/torv)

Kommentar:

Fastigheten Böda 1:1 belastas av fyra stycken avtalsservitut för kraftledning. Förmånstagare är fastigheter ägda av Eon energidistribution AB. Den exakta lokaliseringen av dessa avtalsservitut är inte utredd, men skulle i alla fall teoretiskt kunna ligga inom reservatet. Aktuella servitut är i så fall:

08-IM1-75/9263.1

08-IM1-75/9264.2

0885IM-09/17274.1

0885IM-14/10939.1

Kartor över utrett område - se sist i dokumentet

(Skala 1:10.000 och 1:4000 (ungefärlig skala), referenssystem SWEREF 99. Kartredovisningen har inte rättsverkan.)

Övriga upplysningar

Utredningen saknar servitut som tillkommit genom vattendom eller liknande. Avtalsrättigheter som inte är offentliggjorda genom inskrivning kan saknas. Älgskötselområden har inte utretts.

Fastighetsförteckningen upprättad av

Patrik Nilsson

